

توراه اور • پاراشاها لך لך • مامار 1

(ענין לך לך וילך למסעיו ממטה למעלה מלמעלה...)

موضوع «برو»: «و در سفرهای پیش
رفت»، از پایین به بالا و از بالا به پایین

ابرام (אברם)، او رم (אב רם)، «پدر والا»، عقل نهفته‌ای است که از هر اندیشه‌ای
فراتر است؛ مأموریت او این است که گام به گام فرود آید تا حکمت و لذت نهفته‌ی
حتی در اعمال جسمانی آشکار شود. این فرود در حقیقت صعود است: هر آنچه به
پایین‌ترین مرتبه می‌رسد، ریشه در والاترین مرتبه دارد؛ در تاج (כתר, Keser)،
بالاتر از خود حکمت (חכמה, Chochmah). ابراهیم (אברהם) با مهر (חסד,
Chesed) خود، که بُعدی از فهم (בינה, Binah) دارد، این مسیر را می‌گشاید.

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسخاک

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/lech-lecha/1

مقصود اصلی

ابرام (אברהם)، آو رَم (אב רם)، «پدر والا»، عقلی نهفته‌ای است که از هر اندیشه‌ای فراتر است؛ مأموریت او این است که گام‌به‌گام فرود آید تا حکمت و لذتِ نهفتهٔ ה' حتی در اعمال جسمانی آشکار شود. این فرود در حقیقت صعود است: هر آنچه به پایین‌ترین مرتبه می‌رسد، ریشه در والاترین مرتبه دارد؛ در تاج (כתר، Keser)، بالاتر از خود حکمت (חכמה، Chochmah)، ابراهیم (אברהם) با مهر (חסד، Chesed) خود، که بُعدی از فهم (בונה، Binah) دارد، این مسیر را می‌گشاید.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشت‌های پایان متن هستند.

خلاصه مامار

ما **אמר** نام ابرام را به صورت آو رَم، «پدر والا»، می‌خواند: عقلی نهفته از هر اندیشه که وظیفه‌اش آشکارشدن از راه زنجیرهٔ نزولِ عوالم (השתלשלות، hishtalshelus)، تا فرمانروایی (מלכות، Malchus)، است. مهر ابراهیم تجلی‌ای است که پیوند می‌دهد، اما تنها از راه پوشیدگی به موجودات آفریده‌شده می‌رسد؛ و برای زدودن پوسته‌ای که آن را سد می‌کند، به ختنه نیاز دارد. این تجلی، به نوبهٔ خود، توان برکشیدن جرقه‌های پراکنده در جهان را می‌بخشد؛ همچون شمعی که در مشعل جذب می‌شود. تبدیل‌شدن ابرام به ابراهیم، با افزوده‌شدن **הי** فهم، در ظاهر فرود است؛ اما گسترش فهم از عَتیک (עתיק، Atik)، منبع لذت الهی، و تاج سرچشمه می‌گیرد؛ مرتبه‌ای بالاتر از حکمت. چنان‌که حکیم برای توضیح اندیشه‌ای با تمثیل‌ها به ذهنی بزرگ‌تر نیاز دارد. به همین ترتیب، تورات که در **מצוות** (mitzvos) جسمانی پوشیده است، از تاج سرچشمه می‌گیرد و یک **מצוה** جسمانی بیش از حکمت در جایگاه فرازین خود آشکار می‌کند. ابراهیم تورات را تنها در بُعد درونی (פנימיות، pnimiyus) نگاه می‌داشت؛ تحقق بیرونی و جسمانی آن به نوری از فراسوی زنجیرهٔ عوالم نیاز داشت؛ نوری که از راه ختنه، کار دشوار مصر و الف «آئخی» (אנכי، Anochi؛ «من») فرود آمد. ما **אמר** در پایان، سفرهای ابرام، جدایی لوط (לוט) و نام‌های ابراهیم و ساره را به‌منزلهٔ مراحل این فرود تجلی می‌خواند.

طرح کلی

- 1 آو رَم: آشکارشدن عقل نهفته**
3-11
ابرام عقلی است که از هر اندیشه نهفته است؛ مهر او باید از راه پوشیدگی در عوالم آشکار شود تا جهان آفریده‌شده بتواند وجود داشته باشد و در برابر ה' به خودنفی‌گری (ביטול، bittul) برسد.
- 2 ختنه و توان پالایش**
6-4
ختنه، پوستهٔ نورانی **נְגָה** (קליפת נוגה، kelipas nogah) را برمی‌دارد؛ تجلی حاصل، جرقه‌ها را همچون شمعی در برابر مشعل برمی‌کشد، و فراخوان ابرام آغازِ عالم اصلاح را رقم می‌زند.
- 3 هی افزوده: فرود به‌منزلهٔ صعود**
9-7
هی ابراهیم همان فهم است؛ جایی که عَتیک آشکار می‌شود. همان‌گونه که در تمثیل‌های سه‌هزارگانهٔ سلیمان (שלמה) و نوک یود (יוד، yud) می‌بینیم، گسترش از مرتبه‌ای بالاتر، یعنی تاج، سرچشمه می‌گیرد.
- 4 تورات و מצוות در امور جسمانی**
13-10
حکمت فرازین تنها هنگامی دریافت می‌شود که در **מצוות** جسمانی پوشیده باشد؛ این **מצוות** از تاج سرچشمه می‌گیرند. صدقه و تفیلین در عوالم بالا یگانگی پدید می‌آورند؛ و پدران قوم راه را برای تورات آماده کردند.

ابراهیم تورات را در بُعد درونی آن نگاه می‌داشت؛ تحقیق جسمانی به نوری از فراسوی زنجیره نزولِ عوالم نیاز داشت که از راه ختنه، کارِ مصر و الف تاج در سینا فرود آمد.

ترک حاران (חרן)، جدایی از لوط و نام‌های ابراهیم و ساره، گذر تجلی را از عقلِ نهفته تا فرمانروایی نشان می‌دهند.

عقلِ نهفته שכל הנעלם מכל רעיון

مرتبه‌ای از عقل چنان ژرف که هیچ اندیشه‌ای نمی‌تواند آن را دریابد؛ حتی از حکمت نیز بالاتر است. ما **אמר** آن را با ابرام، او **רם**، یکی می‌داند.

عتיק עתיק

درونی‌ترین مرتبه تاج و سرچشمه لذت الهی که به‌طور خاص در فهم آشکار می‌شود.

תאג דת

مرتبه‌ای بالاتر از حکمت؛ چون از زنجیره عوالم فراتر است، می‌تواند حتی به امور جسمانی نیز برسد.

פוסת נגא קליפת נוגה

پوسته‌ای نیمه‌شفاف که قداست را می‌پوشاند، اما نیکی‌ای در خود دارد که می‌توان آن را برکشید؛ این پوسته با پوستِ ختنه‌گاه که در ختنه برداشته می‌شود، بازنمایی شده است.

שמע در برابر مشعل כנר בפני האבוקה

تصویری از جذب‌شدنِ نوری کمتر در نوری بزرگ‌تر؛ چگونگی کشیده‌شدنِ جرقه‌های قداست به درونِ شخیئا (**שכינה**, Shechinah)، حضورِ الهی آشکارشده.

בְּעֵד דְּרוֹנִי וּבְעֵד בִּירוֹנִי פְּנִימִיּוֹת וַחֲצוֹנוֹת

ابراهیم **מצוות** را در بُعد درونی و روحانی آن نگاه می‌داشت؛ تحقیق بیرونی و جسمانی آن‌ها تنها با توراتی که در سینا داده شد، آغاز شد.

או רם: آشکارشدن عقل نهفته

1 (עنین לך לך¹ ویلך למסעיו² ממטה למעלה³ מלמעלה למטה⁴ כוי לה' הנראה⁵ כוי לה' סתם)^{6,7}

(موضوع «برو» [لך لך]؛ «و او به سفرهای خود رفت» — از پایین به بالا، از بالا به پایین، و جز این؛ «به ه' که بر او ظاهر شد»، و جز این؛ «به ه'»، بی قید.)

عنوانی که آیاتی را برمی شمارد که این مامار توضیح خواهد داد: فرمان ه' به ابرام (آبرم)، «برو»، و سفرهای بعدی ابرام؛ سفرهایی که آلتز ربه (آدمو"ر הזקן) آنها را حرکتی هم از پایین به بالا و هم از بالا به پایین می خواند. دو مذهب که ابرام ساخت — یکی «برای ه' که بر او ظاهر شد» و دیگری صرفاً «برای ه'» — نمایانگر مرتبه ای آشکار از الوهیت و مرتبه ای برتر و بی قید خواهند بود.

2 הנה אברם הוא השכל הנעלם מכל רעיון⁸ א"ב [אב] ר"ם⁹ וצ"ל בבחי' גילוי דהיינו להיות סדר

השתלשלות מבחי' חכים ולא בחכמה ידיעה בבחי' ירידה ממדרגה למדרגה עד סוף כוי

اکنون، ابرام (آبرم) همان عقل نهفته از هر اندیشه است؛ پدر والا (آبرم، av ram)؛ و باید به مرتبه ظهور درآید؛ یعنی زنجیره نزول عوالم (השתלשלות، hishtalshelus) از مرتبه «حکیم است، اما نه با حکمتی دانستنی» برقرار شود؛ به گونه ای که از مرتبه ای به مرتبه دیگر فرود آید، تا پایان و الی آخر.

نام ابرام به صورت پدر والا (آبرم، av ram) خوانده می شود: مرتبه ای از عقل که هیچ اندیشه ای به آن نمی رسد و حتی از حکمت (حکמה، Chochmah) نیز برتر است. وظیفه ابرام این است که این مرتبه نهفته را به ظهور آورد، تا گام به گام از میان همه عوالم فرود آید و به پایین ترین مرتبه برسد. ربه (הרבי) در مقاله عرفانی «لخ لخوا» (maamar) ۵۷۳۸، چنان که یادداشت کهوت نقل می کند، دلیل برتری آن از حکمت را بیان می کند: حکمت، با آنکه نخستین قوای درونی است، از پیش مرتبه ای از ظهور است؛ حال آنکه پدر والا از هر اندیشه ای نهفته است.

והתכלית הוא להיות גילוי בבחי' ע"ג¹⁰ ג"ע [גן עדן] עליון ותחתון תענוג הנבראים שיוכלו לקבל גילוי התענוג כוי.

و مقصود آن است که در [عوالم] عالم آفرینش (ברیאה، Beriah)، عالم صورت بخشی (יצירה، Yetzirah) و عالم عمل (عשיה، Asiyah) ظهوری باشد — در گان عدن (גן עדן، Gan Eden) بالایی و پایینی، یعنی لذت آفریدگان — تا بتوانند ظهور لذت را دریافت کنند و الی آخر.

هدف این نزول آن است که الوهیت حتی در عوالم آفریده شده پایین تر، یعنی بریاه (Beriah)، پصیرا و عسیا، آشکار شود. در آنجا گان عدن بالایی و پایینی، باغ عدن روحانی، قرار دارد؛ جایی که ارواح و آفریدگان ظهور لذت الهی را دریافت می کنند. حاشیه ای از تسماع تسدک (הצמח צדק)، که یادداشت کهوت نقل می کند، می گوید که فرود آوردن یگانگی برتر (יחודה עילאה، yichuda ila'ah)، به گونه ای که ظهور در پایین همانند آن در بالاست، با ابراهیم (آברהם) امری نو بود.

3 וזהו ענין חסד אתגלי בפומא דאמה¹¹ להיות גילוי ההשפעה בבחי' התקשרות והוא יושב פתח האהל¹² כו'.

و این معنای «آشکارشدن مهر (חסد, Chesed) در دهانه عضو تناسلی مردانه (اماه, amah)» است: اینکه جریان فیض بخشی به صورت پیوند آشکار شود؛ و نیز «او بر آستانه خیمه نشست بود» و جز این‌ها.

زهر (זהר) می‌گوید مهر (חסد) در «دهانه عضو تناسلی مردانه (اماه)» آشکار می‌شود. امه (اماه, amah) عضو تناسلی مردانه، یعنی عضو عهد، است و با بنیاد (یسود, Yesod) متناظر است؛ مجرای که جریان از بالا از طریق آن به دریافت‌کننده می‌رسد. «دهانه» آن، گشودگی‌ای است که جریان از آن بیرون می‌آید (در اتس چاییم (عץ حיים)، آموزه‌های آریزال (האריז"ל) که ربی حییم ویتال (רבי חיים וیتال) آنها را ثبت کرده، قطره قوای عقلانی (מוחין, mochin) در دهانه عضو تناسلی مردانه» افکنده می‌شود و در مادر (امما, Imma) قرار می‌گیرد). پس مهری که در آنجا آشکار می‌شود، مهری است که دهنده و گیرنده را به هم پیوند می‌دهد. ابراهیم (ابراهیم)، مرد مهر، این جریان را مجسم می‌کند؛ از این رو او «بر آستانه خیمه» نشسته است؛ همان نقطه‌ای که درون به بیرون گشوده می‌شود. در اور هاتوراه (اور התורה)، تسماح تسدک (הצמח צדק) این «پیوند» را به پایان ایگرت هاکودش (אגרת הקודש) ۱۵ مربوط می‌سازد؛ جایی که آلت‌ر ربه (ادمو"ר הזקן) توضیح می‌دهد که اتحاد را شناخت (דעת, Daas)، یعنی «دانش»، می‌نامند، زیرا دעת به معنای بستگی و پیوند است.

אך גילוי זה הוא ע"י צמצומים והעלם בחי' חשך דיצחק ויהי ערב ויהי בקר יום¹³ א'

اما این ظهور از رهگذر انقباضها (צמצומים, tzimtzumim) و پوشیدگی می‌آید - مرتبه تاریکی اسحاق (יצחק) -: «و شام بود و صبح بود، یک روز»،

بالین‌همه، مهر تنها از راه انقباضها و پوشیدگی می‌تواند به آفریدگان برسد؛ اینها با اسحاق و قید و سخت‌گیری (גבורה, Gevurah) پیوند دارند. آیه آفرینش، «و شام بود و صبح بود»، نشان می‌دهد که نخست تاریکی، یعنی پوشیدگی، می‌آید و تنها پس از آن نور.

כדי להיות בחי' יש ובו יהיה יום אחד המשכת אחד שיהיה היש בטל דהיינו שיהיה בחי' יש ובטל כו'.¹⁴

تا مرتبه یک چیز [آفریده‌شده] (יש, yesh) پدید آید و در آن «یک روز» باشد - یعنی فرودآمدن «واحد» - تا آن چیز در برابر واحد هیچ به شمار آید؛ یعنی مرتبه وجود چیزی باشد و [با این حال] در برابر واحد هیچ به شمار آید و جز این‌ها.

پوشیدگی وجود دارد تا اصلاً چیزی آفریده‌شده (יש) بتواند وجود داشته باشد. اما درون آن چیز باید «یک روز» باشد: یگانگی 'ה' به آن فرود آید، به گونه‌ای که آن چیز وجود داشته باشد و در همان حال در برابر او هیچ به شمار آید. در لیکوتی توراه (לקוטי תורה)، بخش شلاخ، آلت‌ر ربه به این خوانش «و شام بود و صبح بود، یک روز» ارجاع می‌دهد و توضیح می‌دهد که اگر نور بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof) تا پایین‌ترین مرتبه فرود آورده می‌شد، همه چیز در برابر او هیچ به شمار می‌آمد و هیچ چیز آفریده‌شده‌ای نمی‌توانست وجود داشته باشد؛ از این رو پس از گسترش، عقب‌نشینی و انقباض لازم است.

ختنه و توانِ پالایش

4 והנה להיות גילוי זה צ"ל מצות מילה להסיר ערלה היא קליפת נוגה החופפת כו' שלא יהיה לה יניקה

שא"א להמשיך בחי' גילוי בעודה שם כ"א כשיעור חיותה כו'.

اکنون، برای آن که این آشکارشدن تحقق یابد، باید فرمانِ ختنه (מצות מילה، mitzvas milah) انجام شود و پوستِ غُلفه – که پوسته نیمه شفاف (کلیفۀ نוגه، kelipas nogah) است و [آن را] می پوشاند و غیره – برداشته شود، تا آن پوسته از آن تغذیه نکند؛ زیرا تا زمانی که آن پوسته وجود دارد، پایین آوردنِ مرتبه ای از آشکارشدن ممکن نیست، مگر به اندازه نیروی حیاتِ آن و غیره.

برای آن که الوهیت آشکار شود، فرمانِ ختنه لازم است. پوستِ غُلفه نمادِ پوسته نیمه شفافِ کلیفۀ نוגه است که بر قداست پوشش می اندازد و از آن تغذیه می کند؛ تا وقتی آن پوسته وجود دارد، آشکارشدن فقط به اندازه محدودی ممکن است که نیروی حیاتش را تأمین کند.

ולכן כתיב אחר מצות מילה כי אב המון גוים שלכאורה אינו מובן מה ענין גוים לכאן

از این رو پس از فرمانِ ختنه نوشته شده است: «زیرا [من تو را] پدرِ انبوهی از ملت ها قرار داده ام»؛ اما در نگاه نخست روشن نیست که ملت ها را با این موضوع چه کار است؟

آلتر ربه (ادمو"ר הזקן) می پرسد چرا تورات درست پس از فرمانِ ختنه، ابراهیم (אברהם) را «پدرِ انبوهی از ملت ها» می خواند. ملت ها را با ختنه چه کار است؟

אלא שנעשה כח הבירור ע"י גילוי זה כי למה הצדיקים דומים¹⁵ בפני השכינה כנר בפני האבוקה

שנכללים בבחי' בטול באבוקה.^{16, 17}

بلکه نیرویِ پالایش به واسطه همین آشکارشدن پدید می آید؛ زیرا «صالحان در برابر حضورِ الهی (שכינה، Shechinah) به چه می مانند؟ به شمعِی در برابر مشعلِی»؛ از آن رو که در حالتی از خودنهی گری (ביטול، bittul)، در مشعل جذب می شوند.

او پاسخ می دهد که آشکارشدنی که به واسطه ختنه پدید می آید، نیرویِ پالایش و اعتلا بخشیدن را می دهد. چنان که تلمود می گوید، صالحان در برابر حضورِ الهی چون شمعِی در برابر مشعل اند: شعله کوچک در شعله بزرگ جذب می شود. به همین سان، آنچه به نور آشکار نزدیک است به درون آن کشیده می شود. رونویسِ رابی پینحاس ریزس از این مأمَر (מאמר، maamar)، چنان که یادداشتِ کهوت آن را نقل می کند، این تصویر را روشن می سازد: وقتی شمعِی را به مشعل نزدیک می کنند، روغنِ آن به درون مشعل کشیده می شود؛ و بدین سان، از طریق کردارهای صالحان، جرقه ها از عالمِ آفرینش (בריאה، Beriah)، عالمِ صورت بخشی (יצירה، Yetzirah) و عالمِ عمل (عשיה، Asiyah) پالوده می شوند و در فرمانروایی بی نهایتِ مطلق (אין סוף، Ein Sof) جذب می گردند.

5 ואמרו גלו לאדום¹⁸ כו' כי לא גלו אלא כדי שיתוסף עליהם גרים¹⁹ והן הניצוצות²⁰ שבק"נ [שבקליפת נוגה]

שבמאכלים ומשקים שמתעלים להתכלל בקדושה מפני גילוי שכינה שעיי"ז הם בטלים ונכללים כנר בפני אבוקה²¹ כו'.

و [حکیمان] گفتند: «به إدوم تبعید شدند»، و الی آخر؛ زیرا «تنها به این سبب تبعید شدند که گرویدگانی به آنان افزوده شوند» — و این گرویدگان، جرقه‌های موجود در پوستهٔ درخشان (קליפת נוגה, kelipas nogah) هستند که در خوردنی‌ها و نوشیدنی‌ها وجود دارند و به سبب آشکار شدنِ حضورِ الهی (שכינה, Shechinah) تعالی می‌یابند تا در قداست جذب شوند؛ زیرا از این راه، در برابر آن به حالتِ خودنفی‌گری (ביטול, bittul) درمی‌آیند و جذب می‌شوند، همچون شمعی در برابر مشعل، و الی آخر.

حکیمان می‌گویند هر جا که بنی اسرائیل به تبعید رفتند، حتی به إدوم، حضورِ الهی نیز همراهشان رفت؛ و بنی اسرائیل تنها به این سبب در میان ملت‌ها تبعید شدند که گرویدگانی به آنان افزوده شوند. آلتِ ربه این گفته را در معنایی درونی می‌خواند: «گرویدگان» همان جرقه‌های قداست در پوستهٔ درخشان‌اند که در خوردنی‌ها و نوشیدنی‌های مجازِ این جهان وجود دارند؛ هنگامی که حضورِ الهی آشکار می‌شود، این جرقه‌ها در برابر آن به حالتِ بی‌تول درمی‌آیند و در قداست جذب می‌شوند، همچون شمعی در برابر مشعل. آلتِ ربه در گفتارهای (مزمרים) توراه اور (تורה اور) دربارهٔ مگیلات استر (مگیلات استر) نیز همین گفته را می‌آورد و این گرویدگان را جرقه‌هایی توضیح می‌دهد که از عالم بی‌قیدوحد (عולם התהו, Tohu) فرو افتادند و از راه خوردن و نوشیدن پالایش می‌شوند.

6 וזהו ענין פ' זו ויאמר ה' אל אברם²² א"ב [אב] ר"ם שיהא יורד ומשתלשל בבחי' גילוי כדי להיות תיקון

وبيرور

و این است معنای این آیه: «و نام چهارحرفی (ה', Havayah) به ابرام (אברם, Avram) گفت» — او رام (א"ב ר"ם, av ram) — یعنی باید در مرتبه‌ای از آشکارگی فرود آید و مرحله به مرحله نزول کند، تا اصلاح و پالایش تحقق یابد.

این معنای درونی ندای ה' به ابرام است: او رام، یعنی عقلِ نهفته، باید مرحله به مرحله به سوی آشکارگی فرود آید. مقصود، اصلاح (תיקון, tikkun) و پالایش (בירור, birur) است: ترمیم جهان و جدا کردنِ نیکیِ نهفته در آن.

כי עד אברם הי' [היה] שבה"כ [שבירת הכלים] دور המבול כו'. ומאברם מתחיל עולם התיקון לך לך יציאת

שם מ"ה [שם מ"ה] המתקן ומברר כו'.

زیرا تا زمانِ ابرام، شکستنِ ظرف‌ها — نسلِ طوفان و غیره — بود. و با ابرام، عالمِ اصلاح (תיקון) آغاز می‌شود: «برو» (לך لך, lech lecha) — ظهورِ نامِ م"ה (מ"ה, Mah)، که اصلاح و پالایش می‌کند و غیره.

نسل‌های پیش از ابرام، تا طوفان، با «شکستنِ ظرف‌ها» در کبالا متناظرند؛ هنگامی که ظرف‌های نخستینِ عالمِ آشوب (תהו, Tohu) — که در برابرِ نورِ بیش از اندازه تاب نیاوردند — شکستند و جرقه‌هایشان به عوالمِ فرودین افتاد. با ابرام، عالمِ تיקون آغاز می‌شود: «برو» به منزلهٔ بیرون آمدنِ نامِ م"ה خوانده می‌شود؛ نامِ ה' که به صورتِ گسترش یافته نوشته شده، به گونه‌ای که حروفش در مجموع ارزشِ عددی ۴۵ دارند؛ نیروی الهی‌ای که اصلاح و پالایش می‌کند.

וצ"ל ירידה אחר ירידה מא"ב [מאב] ר"ם בחי' יסוד אבא עד אל הארץ בחי' מלי'. אשר אראך.

و باید نزولی پس از نزول باشد: از او رام – مرتبه بنیاد (یسוד, Yesod) پدر (ابا, Abba) – تا «سرزمین»، یعنی مرتبه فرمانروایی (ملכות, Malchus). «که به تو نشان خواهم داد.»

نزول تدریجی است، مرتبه پس از مرتبه: از او رام، که با بنیاد پدر (یسود ابا) شناخته می‌شود – مجرای حکمت (حכמה, Chochmah) – تا «سرزمین»، که نماد فرمانروایی، پایین‌ترین مرتبه سفیره (سفירה, Sefirah) است. عبارت «که به تو نشان خواهم داد» سپس هدف این سفر را بیان می‌کند.

פי' אראה ואגלה אותך בעצמך כלומר שאתה תבא לידי התגלות במצות מילה. והיה שמך אברהם²³ אב המון גוים כו':

یعنی: خود تو را نشان خواهم داد و آشکار خواهم کرد؛ یعنی از راه فرمان دینی ختنه (מצות, mitzvas). به آشکاری خواهی رسید. «و نامت ابراهیم (آברהام, Avraham) خواهد بود، [زیرا تو را] پدر انبوهی از ملت‌ها ساخته‌ام» و غیره.

در آیه، عبارت «که به تو نشان خواهم داد» سرزمین را توصیف می‌کند؛ اما این گفتار (مأמר) آن را چنین می‌خواند: «تو را به خودت نشان خواهم داد و آشکار خواهم کرد»؛ یعنی عقل نهفته در ابرام، از راه فرمان ختنه آشکار خواهد شد. از این رو تورات، ختنه را با نام تازه ابراهیم، «پدر انبوهی از ملت‌ها»، پیوند می‌دهد.

بخش 3 • 71-9

هي افزوده: فرود به منزله صعود

7 והנה לפ"ז [לפי זה] היא ירידה להיות מא"ב [מאב] ר"ם אברהם. אך הענין מה שנתוסף לו²⁴ ה' הוא ה' עילאה²⁵ ובזהר²⁶ אי' [איתא] גבי ועבד הלוי הוא²⁷.

اکنون، بر این اساس، تبدیل شدن از «آب رام (av ram: پدر والا)» به ابراهیم (آברהام, Avraham) نزول است. اما نکته این است که آنچه به نام او افزوده شد، حرف هی (ה, hei) است؛ یعنی هی علیا. و در زوهر درباره «و لاوی خدمت را انجام خواهد داد، او» چنین آمده است:

ممکن است چنین به نظر برسد که تبدیل شدن به ابراهیم نزولی از مرتبه بلند «آب رام (av ram)» است. اما هی ای که به نام او افزوده شد، همان «هی علیا» است که بر فهم (בינה, Binah) دلالت می‌کند؛ و تفسیر زوهر از آیه ای درباره لاویان، عظمت آن را نشان می‌دهد.

הוא דא עתיקא²⁸ שהתגלות עתיק הוא בבניה²⁹ דוקא ולא בחכמה כי חכמה נק' עדן³⁰ ואין שם התגלות עתיק

«או» – אין همان کهن‌ترین مرتبه (עתיקא, Atika) است؛ یعنی آشکارشدنِ عתיק (עתיק, Atik) مشخصاً در فهم (בניה) است، نه در حکمت (חכמה, Chochmah)؛ زیرا حکمت «عدن» نامیده می‌شود و در آنجا آشکارشدنِ عתיק رخ نمی‌دهد، زوهر واژه «او» (hu) را در آن آیه به معنای Atika، «کهن‌ترین»، یعنی درونی‌ترین مرتبه تاج (כתר, Keser) می‌گیرد. آشکارشدنِ آن مشخصاً در فهم است، نه در حکمت که «عدن» نامیده می‌شود و آشکارشدنِ عתיק در آن نیست.

כי עתיק הוא מקור התענוגים והתענוג הוא למעלה מן החכמה³¹ ובחכמה עצמה שהיא בחי' נקודה עדיין לא בא לידי גילוי כ"א

زیرا عתיק سرچشمه لذت‌هاست، و لذت از حکمت بالاتر است؛ و در خود حکمت، که مرتبه نقطه است، هنوز به آشکاری نرسیده است، مگر

عתיק سرچشمه همه لذت‌هاست و لذت بالاتر از حکمت است. در حکمت، که تنها «نقطه‌ای» است – درخششی هنوز گسترش نیافته – لذت هنوز نمی‌تواند آشکار شود. آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) در 5 Iggeres HaKodesh توضیح می‌دهد که حکمت برین آغاز عقل است، هنگامی که هنوز پنهان است و تنها اندکی به فهم جریان می‌یابد تا ادراک شود؛ ازاین‌رو آن را «نقطه‌ای در قصری» و «عدن» می‌نامند.

ע"י בינה נקודה בהיכלא³² נקבה תסובב גבר³³ שמקבלת הארת עתיקא. והענין כנודע שלהיות³⁴ התפשטו [התפשטות] וירידת המדרגו' [המדרגות] הוא דוקא ע"י בחי' ומדרגה יותר עליונה כו':

به واسطه فهم – «نقطه‌ای در قصری»؛ «زن مرد را دربرخواهد گرفت» – زیرا نورِ عתיק را دریافت می‌کند. و توضیح آن، چنان‌که معلوم است، این است که گسترش و نزولِ مراتب مشخصاً از طریق مرتبه و درجه‌ای بالاتر از آن صورت می‌گیرد، و غیره.

لذت تنها در فهم آشکار می‌شود؛ آنجا که نقطه دریافت در «قصری» گسترش می‌یابد و فهمیده می‌شود. آیه «زن مرد را دربرخواهد گرفت» اشاره دارد به اینکه فهم، «زن» پذیرنده، نورِ عתיק را دربرمی‌گیرد و دریافت می‌کند. قاعده نهفته در این امر چنین است: هر گسترش و نزولی از مرتبه‌ای باز هم بالاتر سرچشمه می‌گیرد. در تורה اور، بخش ترومه، آلتز ربه همین گفته زوهر را نقل می‌کند، دوباره به هی نام ابراهیم اشاره می‌کند و توضیح می‌دهد که آشکارشدنِ اصلي لذت عقل در فهم است، هنگامی که آدمی چیزی را به‌طور کامل درمی‌یابد.

8 ולהבין זה היטב³⁵ הנה כתיב בשלמה וידבר שלשת אלפים משל.³⁶ הענין הוא כמו שאנו רואין שהחכם**אף שיודע דבר חכמה בעצמו³⁷ אעפ"כ [אף על פי כן] אינו יכול להסביר החכמה ההיא לזולתו עד שקודם**

בראיה פהמידן אין מלל ב' חובי, דברא' שלیمان (שלמה) נושט' שד' אסט: «ו ס' חזר מלל ג' אסט:» תושיח מלל אין אסט: כנן ק' מי ב'נימ, ח'ימי ח'ר'נד חוד מללי א' ח'מ'ת ר' מי ד'נד, ב'א'ין ח'ל נ'מי תו'נד א'ן ח'מ'ת ר' ב'ר' ד'ג'רי תושיח ד'ד, מ'ג'ר א'ן ק' פ'יש א'ן ק'.

בראיה רוש'ן ק'ר'ן אין א'ל, א'ל'ר ר'ב' ב' פ'ד'שא' שלیمان ב'ז'מי ג'ר'ד' ק' «ס' חזר מלל ג' אסט:» ד'נס'ת'ן י'ק א'נד'יש' ב' תו'נ'א'י' תושיח ד'ד'ן א'ן ב'ר'א' ד'ג'רי י'ק'ס'ן נ'יס'ת.

שהוא מסביר צריך לקשר דעתו בחזק ולהתיישב איך ומה שיכול להסביר ולהשתלשל למטה בדברים**תחתונים ולהלבישם במשל דהיינו שיהי' [שיהיה] יכול למצוא דבר החכמה ההיא גם בדברים תחתונים.**

א'ן ר' תושיח ד'ד, ב'א'יד ז'ה'ן חוד ר' א'סטו'ר מ'מ'ר'ק'ז ק'נד ו [א'נד'יש'ה'ש' ר' ב'ר' אין] ק'ר'ר ד'ד' ק' ח'פ'ז'י ר' ו' כ'ג'ונ'ה מי תו'נד תושיח ד'ד, ו [כ'ג'ונ'ה] [א'ן ר'] פ'ל'פ'ל' ב' א'מ'ור פ'רו'ט'ר פ'רו'ד א'ור'ד ו' א'ן'ה' ר' ד'ר ג'א'מ'ה' ת'מ'ת'יל'י ב'פ'וש'א'נד; י'ע'נ'י ב'תו'נד ח'מ'ן מ'ל'ל ח'מ'ת ר' ד'ר א'מ'ור פ'רו'ט'ר נ'י'ז ב'י'א'ב'ד.

פ'יש א'ז תושיח ד'ד'ן, א'מ'וז'ג'ר ב'א'יד ב'א' מ'ר'ק'ז'י ז'ר'ף ב'נ'ד'יש'ד' ק' כ'ג'ונ'ה מי תו'ן א'ן א'נד'יש'ה' R' ב' א'ס'ט'ל'א'ח'א'ת'י ס'א'ד'ה'ט'ר פ'רו'א'ור'ד ו' ד'ר ק'א'ל'ב' ת'מ'ת'יל'י ב'י'א'ן ק'ר'ד; י'ע'נ'י ח'מ'ן ח'מ'ת R' ד'ר א'מ'ור פ'רו'ט'ר נ'י'ז ב'י'א'ב'ד.

כי לזה צריך חכם גדול שיוכל להלביש חכמתו גם בדברים תחתונים שלמטה ממנו. רק שלמה המלך**ע"ה [עליו השלום] ברוב בינתו היה יכול למצוא שלשת אלפים משל**

ב'ר'א'י א'ין ק'ר, ח'ימי ב'ז'ר'ג ל'ז'ר'ם א'סט ק' ב'תו'נד ח'מ'ת חוד R' ח'ת'י ד'ר א'מ'ור פ'רו'ט'רי ק' פ'א'י'י'ן ט'ר א'ז א'ו ח'ס'ט'נד ד'ר ג'א'מ'ה ב'פ'וש'א'נד. ת'נ'ה' ש'ל'ימ'א'ן פ'א'ד'שא', ע'ל'י'ה' א'ס'ל'א'ם, ב'ה'ו'א'ס'ט'ה' ג'ס'ט'ר'ה' פ'ה'מ'ש' מי תו'נס'ת' ס'ה ח'ז'ר ת'מ'ת'יל' ב'י'א'ב'ד,

א'ין ק'ר B' ז'ה'נ'י ח'ח'י'ק'ט'א' ב'ז'ר'ג נ'י'א'ז ד'ר'ד, ג'ס'ט'ר'ד'ג'י פ'ה'ם ש'ל'ימ'א'ן B'ה' א'ו א'מ'ק'א'ן ד'א'ד B'ר'א'י י'ק א'נד'יש'ה' ס'ה ח'ז'ר ת'מ'ת'יל' ב'י'א'ב'ד. א'ל'ר ר'ב' D'ר ל'י'ק'ו'ט'י טו'ר'ה' (ל'ק'ו'ט'י טו'ר'ה'), D'ר ב'ח'ש' ו'א'ת'ח'נ'ן (ו'א'ת'ח'נ'ן), ח'מ'י'ן נ'ק'ט'ה' R' ב'י'א'ן מי ק'נד ו' D'ר א'י'נ'ג'א' B'ה' א'ן א'ר'ג'א'ע מי ד'ד'ד: י'א'פ'ט'י' ת'מ'ת'יל'י B'ר'א'י י'ק א'נד'יש'ה' B'ה' ז'ר'פ'א'י'י' A'ז ח'מ'ת נ'י'א'ז ד'ר'ד' K' A'ז ח'וד ח'מ'ת' A'ן א'נד'יש'ה' פ'ר'א'ט'ר B'א'ש'ד; A'ז א'י'ן רו' B'ס'י'א'רי A'ז ח'י'ק'י'א'ן נ'מי תו'נס'ת' A'נ'כ'ה' R' מי ד'א'נד' תושיח ד'ד'נד.

דהיינו ג' אלפים מדרגות שלמטה ממנו גם שם היה יכול למצוא ולהראות אותו דבר חכמה בעצמה**שהיה יודע.**

י'ע'נ'י ס'ה' ח'ז'ר מ'ר'ט'ב'ה' K' A'ז א'ו פ'רו'ט'ר B'ו'ד'נד; ח'ת'י D'ר A'נ'ג'א' נ'י'ז מי תו'נס'ת' ח'מ'ן מ'ל'ל ח'מ'ת R' K' מי ד'א'נס'ת' B'י'א'ב'ד ו' נ'ש'א'ן ד'ד'ד.

ס'ה' ח'ז'ר ת'מ'ת'יל', ס'ה' ח'ז'ר מ'ר'ט'ב'ה' נ'ז'ול'י א'סט; ש'ל'ימ'א'ן D'ר ח'ר' י'ק A'ז A'ן'ה' ח'מ'נ'א'ן מי תו'נס'ת' ח'מ'ן ח'מ'ת' A'ש'נ'א'י חוד R' B'י'א'ב'ד ו' נ'ש'א'ן ד'ד'ד.

לכן כשנצרך להשתלשל המדרגה שתהיה ההתבוננות בהרחבה צריך שיהיה מן מקור עליון הגבוה ביותר מבחי' חכמה ואז יכול להיות התגלות בינה

אזאין רו, هنگامي که لازم است مرتبه‌ای به‌تدریج فروآید تا تأمل در گستره‌ای وسیع صورت گیرد, سرچشمهٔ آن باید برتر و از مرتبهٔ حکمت (**חכמה**, Chochmah) بسیار بلندتر باشد؛ آنگاه تجلی فهم (**בינה**, Binah) ممکن می‌شود.

دریس مطلب این است: برای آن‌که اندیشه‌ای فروآید و به فهمی گسترده و پُرجزئیات (Binah) بسط یابد, نیروی آن باید از سرچشمه‌ای برتر از بینش آغازین (Chochmah) برخیزد.

أبل مן حכמה עצמה אין יכול לירד להשתלשל ממנה בחי' בינה רק שרש בינה והתגלותה היא התגלות עתיק בה וע"י נשתלשלה ונתגלה בהרחבה.

اما از خود **حکמה**, مرتبهٔ **بیנה** نمی‌تواند فروآید و به‌تدریج از آن پایین بیاید؛ بلکه ریشهٔ **بیנה** و ظهورش, ظهورِ مرتبهٔ **کهن** (**עתיק**, Atik) درونِ آن است؛ و به‌واسطهٔ آن, **بیנה** به‌تدریج فروآمد و با گستردگی آشکار شد.

بیנה نمی‌تواند به‌سادگی از **حکמה** جاری شود. ریشهٔ آن, ظهورِ **عתיק** – که فراتر از **حکמה** است – درونِ آن است و به‌واسطهٔ آن گسترش می‌یابد و با گستردگی آشکار می‌شود.

9 ואף כאן להיות הארת הבינה אורך ורוחב מבחי' יו"ד חכמה בחי' נקודה כו' הוא ע"י גילוי בחי' עליונה³⁸ יותר היא בחי' עתיק בחי' קוצו של יו"ד שע"י מתפשט היו"ד בה"א [באות ה"א].

همچنین در اینجا, برای آنکه روشنایی فهم (**בינה**, Binah) [با] طول و عرض, از مرتبهٔ حرفِ یود (יו"ד, yud)—حکمت (**חכמה**, Chochmah), مرتبهٔ نقطه و جز آن—باشد, باید مرتبه‌ای حتی برتر آشکار شود؛ یعنی مرتبهٔ **عתיق** (**عתיق**, Atik؛ مرتبهٔ **کهن**), مرتبهٔ نوکِ حرفِ یود, که از طریقِ آن یود به هی (**ה"א**, hei) گسترش می‌یابد.

همین امر در حروفِ نامِ الهی نیز صدق می‌کند: یود, که صرفاً نقطه‌ای است, نمایندهٔ Chochmah است؛ هی, که طول و عرض دارد, نمایندهٔ Binah است. یود تنها از طریقِ «نوک» آن (نوک, קוץ, kotz) می‌تواند به هی گسترش یابد؛ نوکی که نمایندهٔ Atik, مرتبه‌ای فراتر از Chochmah, است.

וכמבואר בפרדס³⁹ שהיו"ד יש לו ג' קוצין ומקוץ התחתון נמשך הה' ובקוץ התחתון יש בחי' הקוץ העליון

و چنان‌که در پردس (**פרדس**) توضیح داده شده است, یود سه نوک دارد؛ هی از نوکِ پایینی امتداد می‌یابد و در نوکِ پایینی, چیزی از مرتبهٔ نوکِ بالایی وجود دارد.

پردس ربی موشه کوردورو توضیح می‌دهد که یود سه نوک دارد؛ هی از نوکِ پایینی امتداد می‌یابد و نوکِ پایینی چیزی از نوکِ بالایی را در خود دارد. در لیکوتی **טורה** (لکوتی **טורה**), متوس, آلتِر ربهٔ این تعلیم پردس را بازگو می‌کند, به این گفتار (**מאמר**) ارجاع می‌دهد و نظرِ ربی حییم ویتال را می‌آورد که نوکِ پایینی Daas است؛ مرتبه‌ای که Chochmah و Binah را به هم پیوند می‌دهد.

ونמצא שיש הארת קוץ העליון בבינה ולכן ירידה זו היא בחי' עילוי מאוד שנמשך אור הכתר ולכן וילך למסעיו מנגב.

پس روشنائی نوک بالای در Binah وجود دارد. بنابراین این نزول، ارتقایی بسیار بزرگ است، زیرا روشنائی تاج (כתר، Keser) به پایین امتداد می‌یابد. از این رو: «و او سفرهایش را از نِگو (נגב، Negev؛ جنوب) ادامه داد» —

پس Binah، یعنی هی، روشنائی‌ای از نوک بالای، Keser، را در خود دارد. به همین دلیل، نزول از ابرام (ابرם) به ابراهیم (אברהם) در حقیقت ارتقایی بزرگ است: از طریق آن، روشنائی Keser به پایین امتداد می‌یابد. این نکته در سفرهای ابرام، «از نِگو»، نیز به‌اشاره آمده است.

חסד. ועד בית אל.⁴⁰ מל'. מלמעלה למטה. ומלמטה למעלה. מלה' הנראה כו'⁴¹ עד לה' סתם:⁴²

مهر (חסد، Chesed) — «و تا بیت‌إل (بیت آل، Beis El)» — فرمانروایی (ملכות، Malchus): از بالا به پایین و از پایین به بالا؛ از «به ه' که ظاهر شد» و جز آن، تا «به ه'»، بی‌قید.

ایستگاه‌های این سفر با مراتب تجلی (سفیروت، Sefiros) متناظرند: نِگو (جنوب) Chesed است و بیت‌إل Malchus. این سفر از بالا به پایین و از پایین به بالا امتداد دارد: از مذبح «به ه' که ظاهر شد» — مرتبه‌ای آشکار — تا مذبح «به ه'» به‌طور مطلق، یعنی مرتبه‌ای برتر و بی‌قید.

بخش 4 • 10-13

تورات و מצוות در امور جسمانی

10 והנה להבין זה בעבודה⁴³ הנה אמרו נובלות חכמה של מעלה תורה^{44, 45} שהתורה שהיא בדברים

גשמיים היא מבחי' חכים ולא בחכמה ידיעה כי

اکنون، برای فهم این مطلب [در چارچوب] خدمت الهی، [حکیمان] گفته‌اند: «میوه فرو افتاده حکمت بالا، تורה (Torah) است»؛ یعنی توراتی که در امور جسمانی [پوشیده] است، از مرتبه «حکیم است، اما نه با حکمتی شناخت‌پذیر» است. زیرا

اکنون آلتز ربه (ادمو"ر הזקן) این مطلب را بر خدمت الهی انسان تطبیق می‌دهد. حکیمان تورات را «میوه‌های فرو افتاده» (نوبלות، novlos) از حکمت برتر می‌خوانند؛ یعنی آنچه از بالا فرود آمده است. با این حال، توراتی که در امور جسمانی پوشیده است، از والاترین مرتبه حکمت، یعنی «حکیم است، اما نه با حکمتی شناخت‌پذیر»، سرچشمه می‌گیرد. آلتز ربه در توراه اور (تורה اور)، بخش بیترو، «فروریخته‌ها» را نوری می‌داند که از حکمت برتر (Chochmah، حکמה) به پایین کشیده می‌شود تا جهان را پالایش کند: حکمت توراتی که در امور جسمانی پوشیده است، مانند احکام پاک و ناپاک و پشم ציצית (tzitzis؛ رشته‌های گوشه لباس).

הנה חכמה עליונה אין לה השגה רק דוקא בהתלבשותה בדברים גשמיים שאזי בלקיחת האתרוג עד"מ מאחר שהחכמה מלובשת בו ה"ז [הרי זה] כאלו אוהז בחכמה העליונה.⁴⁶

חכמת ברטר גז הנגמי که در امور جسمانی پوشیده می‌شود، به هیچ وجه درک‌پذیر نیست؛ از این رو، برای مثال، هنگام گرفتن اترگ (אתרוג، esrog؛ میوه‌ای که در عید سوکوت به کار می‌رود)، چون حکمت در آن پوشیده است، گویی شخص خود حکمت برتر را در دست گرفته است.

حکمت برتر، چنان که هست، اصلاً درک‌پذیر نیست؛ فقط هنگامی که در امور جسمانی پوشیده می‌شود، می‌توان آن را در دست گرفت. پس وقتی شخصی در عید سوکوت (Sukkos) اترگ را می‌گیرد، چون حکمت **ה'** در آن پوشیده است، گویی خود حکمت برتر را در دست گرفته است. ربه ماهاراش، با نقل این بخش در **המשך** (Hemshech؛ مجموعه پیوسته ما ماریم) خود با عنوان «5640 Matzah Zu» تمثیلی نیز می‌افزاید: حروفی که بر گوه‌ری درخشان حک شده‌اند، به سبب درخشش آن خوانده نمی‌شوند؛ اما وقتی بر موم نقش می‌بندند، می‌توان آن‌ها را خواند.

11 והנה המשכת חכמה עליונה בדברים גשמיים הוא ע"י אור הכתר כי אורייתא מחכמה נפקת^{47, 48} **בבחי' גילוי**

اکنون، فرودآوردن حکمت برتر (Chochmah، **حکמה**) به امور جسمانی، از طریق نور تاج (Keser، **כתר**) است؛ زیرا «تورات از **حکמה** سرچشمه می‌گیرد» در مرتبه ظهور،

حکمت برتر چگونه به امور جسمانی فرود می‌آید؟ از طریق نور **כתر**، که فراتر از **حکמה** است. سخی زوهار (זהר) که تورات «از **حکמה** سرچشمه می‌گیرد» تنها مرتبه آشکار آن را توصیف می‌کند.

אבל מקורה הוא למעלה שתרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן הם תר"ך עמודי אור⁴⁹ **وهוא מארחין לבנונית دגלגלתא**⁵⁰ **בחי' כתר שהוא מל' דא"ס ועי"ז נמשך למטה כ"כ [כל כך].**

اما سرچشمه آن بالاتر است: زیرا ۶۱۳ فرمان تورات (מצוות، mitzvos) و هفت فرمان ربّانی، ۶۲۰ ستون نورند؛ و آن از «راه‌های سپیدی جمجمه (دگلگلتا، Gulgalta)» است، یعنی مرتبه **כתر**، که فرمانروایی (ملכות، Malchus) بی‌نهایت مطلق (این سوف، Ein Sof) است؛ و از این طریق تا این اندازه به پایین کشیده می‌شود.

سرچشمه آن بالاتر است: ۶۱۳ فرمان تورات (מצוות، mitzvos) و هفت فرمان ربّانی، در مجموع ۶۲۰ هستند؛ این عدد ارزش عددی **כתر** است و آن‌ها «ستون‌های نور» نامیده می‌شوند. آن‌ها از «راه‌های سپیدی» **دگلگلتا**، «جمجمه» **כתر**، می‌آیند؛ **כתر** همان **ملכות** این سوف است؛ چون از چنین بلندی‌ای می‌آیند، می‌توانند تا چنین پستی‌ای برسند.

12 ולכן גילוי חכמה עליונה המלוּבשת בפ' קדש^{51,52} עד"מ הוא יותר מגילוי החכמה עצמה במקומה העליון לפי שנמשך ע"י הכתר שלמעלה מהחכמה.

ازاین‌رو، آشکارگی حکمتِ برتر (Chochmah, חכמה) که، برای نمونه، در بند «Kadesh, קדש» پوشیده است، از آشکارگی خودِ حکمت در جایگاهِ برترِ آن بیشتر است؛ زیرا از راهِ تاج (Keser, כתר)، که بالاتر از حکمت است، به پایین کشیده می‌شود.

«Kadesh» یکی از بندهای تورات است که بر پوستِ تَفِیلین (תפילין, tefillin) نوشته می‌شود. از آن‌جا که حکمتِ ה' از راهِ כתר، که بالاتر از حکمت است، به آن پوست می‌رسد، آشکارگیِ آن‌جا از آشکارگیِ حکمت در جایگاهِ بلندِ خودِ آن بیشتر است.

ولכן נעשה יחוד עליון ע"י דברים גשמיים כמו ע"י צדקה נעשה יחוד עליון באצ"ל למעלה מג"ע [מגן עדן] תענוג הנשמות

ازاین‌رو، وحدتی برتر از طریقِ امورِ مادی پدید می‌آید؛ برای نمونه، به‌واسطهٔ صدقه (tzedakah, צדקה)، وحدتی برتر در عالمِ صدور (אצילות, Atzilus) پدید می‌آید – فراتر از باغِ عدن (גן עדן, Gan Eden)، جایگاهِ لذتِ جان‌ها، به همین دلیل، میتزووتِ جسمانی (מצוות, mitzvos) می‌توانند در عوالمِ بلندِ عالمِ صدور وحدتی برتر پدید آورند؛ یعنی پیوندی میان مراتبِ الهی. برای نمونه، صدقه اثری فراتر از باغِ عدن دارد؛ جایی که جان‌ها از پرتوِ الوهیت لذت می‌برند.

שהוא בבריאה ומל' דאצילות נעשה עתיק דבריאה כו' שמצדק נעשה צדקה ד נעשה ה כמ"ש בזהר⁵³ עד לא קבילת דכר⁵⁴ כו'.

که در عالمِ آفرینش (בריאה, Beriah) است – و فرمانرواییِ عالمِ صدور به عتیق (עתיק, Atik [منشأ درونی]) عالمِ آفرینش بدل می‌شود، و الی آخر؛ به‌گونه‌ای که از عدالت (tzedek, צדק) صدقه (tzedakah, צדקה) پدید می‌آید – حرفِ ד (dalet) به حرفِ ה (hei) بدل می‌شود – چنان‌که در زوهر (זהר) آمده است: «تا زمانی که نرینه‌ای دریافت نکرده است»، و الی آخر.

باغِ عدن در عالمِ آفرینش است؛ منشأ درونیِ آن، عتیق، پایین‌ترین مرتبهٔ عالمِ صدور، یعنی فرمانرواییِ آن، است. به‌واسطهٔ صدقه، فرمانرواییِ بالا برده و کامل می‌شود: צדק (عدالت) که به حرفِ ד ختم می‌شود، به צדקה (صدقه) بدل می‌شود و حرفِ ה به آن افزوده می‌گردد. زوهر می‌گوید که پیش از آن‌که فرمانروایی از مرتبهٔ مذکور و بخشنده دریافت کند، همچون حرفِ ד فقیر است. در تורה اور، میکتس، آلتِ ربه این مطلب را توضیح می‌دهد: تاجِ عالمِ آفرینش در خود چیزی از پایین‌ترین مرتبهٔ عالمِ صدور دارد؛ همان‌طور که فرمانرواییِ آدم کدمون (אדם קדמון, Adam Kadmon)، که فرمانرواییِ بی‌نهایتِ مطلق (אין סוף, Ein Sof) نامیده می‌شود، عتیق و تاجِ عالمِ صدور می‌گردد.

13 ולכן לא נאמר בתורה מעלת אברהם שהיה מאכיל אורחים כו' עד שבא לא"י [לארץ ישראל]⁵⁵ ולא בחו"ל

[בחורץ לארץ] הגם שכבר היה בן ע"ה כו'

ازاین رو، تورات فضیلتِ ابراهیم (آبراهم) را – این که از مهمانان پذیرایی می کرد و غیره – بیان نمی کند تا آن گاه که به سرزمین اسرائیل آمد، نه هنگامی که بیرون از آن سرزمین بود؛ با آن که از پیش هفتاد و پنج سال داشت و غیره.

تورات از مهمان نوازی ابراهیم تنها پس از آن که به سرزمین اسرائیل رسید ستایش می کند، با آن که هنگام رسیدن به آن جا هفتاد و پنج سال داشت. این نشان می دهد که مهرورزی او پیش از آن، اثر یکسانی نداشت.

אלא שמתחלה אף אם היה עושה לא היה ממשיך כלום⁵⁶ ולא היה נוגע ליחוד עליון עד שויאמר ה' אל אברם⁵⁷ במאמר זה ויאמר ה' מאציל עליון המשיך אל א"ב [אב] ר"ם⁵⁸ לך לך כו'

بلکه در آغاز، حتی اگر چنین می کرد، چیزی را فرود نمی آورد و بر یگانگی برین اثری نمی گذاشت، تا آن گاه که «و ה' به ابرام (آبرم) گفت»؛ با همین گفتار «و ה' گفت»، فیض بخش برین، «برو» را به «ا"ב ر"ם» (av ram؛ پدر بلندمرتبه) فرود آورد، و غیره،

پیش از فراخوانِ ه'، اعمال نیک او چیزی از امر الهی را به پایین فرود نمی آورد و بر یگانگی برین اثر نمی گذاشت. تنها با «و ه' به ابرام گفت: برو» بود که فیض بخش برین نیروی نزول را در «ا"ב ر"ם» فرود آورد.

להיות ירידה והשתלשלות כו' ואזי נמשך להיות יחוד עליון תלוי במעשה התחתונים ועיקר גילוי היחוד הוא ע"י התורה.

تا نزول و زنجیره نزولِ عوالم (השתלשלות، hishtalshelus) تحقق یابد و غیره؛ و آن گاه این امر فرود آورده شد تا یگانگی برین به اعمال فرودستان وابسته باشد؛ و آشکارشدنِ اصلی این یگانگی از راه تورات است.

از آن پس، یگانگی بالا می توانست به اعمالِ مردمانِ پایین وابسته باشد. راهِ اصلی آشکارشدنِ این یگانگی، تورات است.

אך האבות עשו הכנה לבחי' התורה כמ"ש ותורה שם בישראל⁵⁹ ע"י ישראל. כי ע"י אברהם נמשך קו ימין חסד כו'.

اما نیاکان، زمینه سازی ای برای مرتبه (בחینه، bechinah) تورات کردند، چنان که نوشته شده است: «و تورات را در اسرائیل نهاد» – به واسطه اسرائیل. زیرا به واسطه ابراهیم، خطِ راستِ مهر (חסد، Chesed) و غیره فرود آورده شد.

نیاکان راه را برای تورات آماده کردند. در مزامیر، «و تورات را در اسرائیل نهاد» یعنی ه' تورات را به قوم اسرائیل داد؛ مامار عبارتِ «در اسرائیل» را به معنای «به واسطه اسرائیل» می خواند، یعنی به واسطه خودِ نیاکان؛ و به واسطه ابراهیم، «خطِ راست» مراتب تجلی (سفیروت، Sefiros)، یعنی مهر (חסد)، فرود آورده شد. ربی مهاراش، با نقلِ این بخش در Hemshec خود، «5640 Matzah Zu، به میدراش (برאשית רבה 63:3) اشاره می کند که از آیات نشان می دهد اسحاق (יצחק) و حتی ابراهیم «اسرائیل» خوانده می شوند.

וזהו ענין ס' בראשית שאין בו מצות התורה רק פ' אברהם ופ' יצחק כו' שהם קודם התורה והם הם שהמשיכו להיות בחי' התורה כו':⁶⁰

و این معنای کتاب «**براشیت**» (**براشیت**) است که در آن هیچ یک از میتزووس (**מצות**, mitzvos؛ فرمان‌ها)ی تورات نیست، بلکه فقط بخش ابراهیم و بخش اسحاق (**יצחק**) و غیره آمده است؛ بخش‌هایی که پیش از تورات‌اند، و همین آنان بودند که فرود آوردند تا مرتبه تورات پدید آید و غیره.

این روشن می‌کند که چرا کتاب **براشیت** تقریباً هیچ میتزووسی ندارد: در آن داستان‌های ابراهیم و اسحاق آمده است که پیش از اعطای تورات می‌زیستند، اما آن‌ها آنچه را که تورات را ممکن ساخت فرود آوردند.

بخش 5 • 14-19

تحقیق درونی و بیرونی تورات

14 אך לפ"ז [לפי זה]⁶¹ צריך להבין מדוע לא זכו ישראל לקבל התורה עד שהיו בגלות מצרים⁶² וימררו בחומר ובלבנים⁶³ הלא כבר זכו ע"י אבות.

اما بر پایه این، باید فهمید چرا بنی اسرائیل تا زمانی که در تبعید مصر بودند و «[زندگی‌هایشان را] با ملات و آجر تلخ کردند» شایستگی دریافت توره را نیافتند؛ آیا آنان پیش‌تر به واسطه پدران قوم شایستگی [آن] را نیافته بودند؟

پرسشی است: اگر پدران قوم از پیش توره را آماده کرده بودند، چرا بنی اسرائیل آن را تنها پس از بردگی سخت مصر، با «ملات و آجر»، دریافت کردند؟

وگם איך היה יכול לעשות כל היחודים קודם שנימול כי המילה ניתנה לו אח"כ כשהיה בן צ"ט שנה.⁶⁴
همچنین، چگونه او [ابراهیم (Avraham, **آبراهام**)] می‌توانست پیش از آن‌که ختنه شود همه یگانگی‌ها را پدید آورد، حال آن‌که ختنه پس از آن، هنگامی که نودونه‌ساله بود، به او داده شد؟

پرسشی دیگر: ابراهیم تنها در نودونه‌سالگی ختنه شد. اگر ختنه چیزی است که امکان آشکارشدن را فراهم می‌کند، چگونه می‌توانست پیش از آن یگانگی‌هایی را در بالا پدید آورد؟

רק דאיתא קיים אברהם כל התורה⁶⁵ כולה ואיך הניח תפילין אשר נזכר שם יציאת מצרים ואז עדיין לא היה כלל גלות מצרים. אך באמת יש פנימי [פנימיות / פנימית] וחיצוני והקיום שלו היה בפנימי [בפנימיות / בפנימית].

با این حال، آمده است که ابراهیم سراسر توراه را به جا آورد—اما او چگونه جعبه ها و تسمه های نیایشی (تفیلین, tefillin) را بر تن کرد، که در آن ها از خروج از مصر یاد شده است، درحالی که آن زمان هنوز اصلاً تبعید مصر وجود نداشت؟ اما در حقیقت، بُعد درونی (پنیمיות, pnimiyus) و بُعد بیرونی (حיצونیوت, chitzoniyyus) وجود دارد، و به جا آوردن او در پنیمיות بود.

میشنا (משנה, Mishnah) می گوید ابراهیم سراسر توراه را به جا آورد، با این حال در تفیلین از خروج یاد شده است؛ خروجی که هنوز رخ نداده بود. پاسخ این است: فرمان های الهی (מצוות, mitzvos) هم پنیمיות دارند و هم حיצونیوت، و ابراهیم آن ها را در پنیمיות، یعنی در بُعد روحانی آن، به جا می آورد.

15 ויאמר הוי"ה היינו התגלות והמשכת אא"ס [اور אין سوف] כ"ע [כתר עליון] מלמעלה למטה בבחי' פנימי'

[پنیمיות / پنیمیت] אבל شیוכל להתגלות גם בחיצוניות שיהיה בדבר גשמי בקלף ממש גילוי אלקות כנ"ל.

«و ה' گفت» یعنی تجلی و فروفرستادن نور بی پایان (اور אין سوف, Or Ein Sof)، تاج برین (כתר, Keser)، از بالا به پایین، در بُعد درونی. اما اینکه این نور در بُعد بیرونی نیز آشکار شود – تا در چیزی جسمانی، در خود پوست آماده برای نوشتن، تجلی الوهیت پدیدار گردد، چنان که پیش تر توضیح داده شد –

«و ה' به ابرام گفت» یعنی نور بی پایان الهی، از مرتبه تاج، در بُعد درونی به او فروفرستاده شد. اما برای آنکه الوهیت در بُعد بیرونی، در اشیای جسمانی مانند پوست تفیلین (تفیلین, tefillin)، آشکار شود، چیزی افزون بر این لازم است.

این זה דרך השתלשלות [השתלשלות] רק ע"י וימררו חייהם כו' בכל עבודה קשה⁶⁶ נעשה התגלות מבחי' למעלה מהשתלשלות

این امر از راه زنجیره نزول عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) نیست؛ تنها از رهگذر «زندگی شان را تلخ کردند» و مانند آن، «با هر کار سخت»، تجلی ای از مرتبه ای فراتر از השתלשלות پدید می آید،

این امر از راه نزول عادی و گام به گام عوالم نمی تواند رخ دهد. تنها از رهگذر بردگی تلخ مصر بود که تجلی ای از مرتبه ای فراتر از سراسر زنجیره عوالم فروفرستاده شد.

כי אז יוכל להתגלות גם למטה מהשתלשלות כי שם מעלה ומטה שוין גם חכמה לבחי' עשי' [עשיה]
 יחשב כולם בחכמה עשית.⁶⁷

زیرا آن‌گاه می‌تواند در مرتبه‌ای فروتر از השתלשלות نیز آشکار شود؛ چراکه در آنجا بالا و پایین برابرند – حتی حکمت (חכמה, Chochmah) در حکم مرتبهٔ عالم عمل (עשיה, Asiyah) شمرده می‌شود: «همه را با حکمت ساختی.»

مرتبه‌ای فراتر از زنجیرهٔ عوالم می‌تواند حتی در مرتبه‌ای فروتر از آن نیز آشکار شود، زیرا برای آن، بالا و پایین یکسان‌اند. ازاین‌رو، آیهٔ «همه را با حکمت ساختی» واژهٔ «حکمت» را با واژهٔ عمل پیوند می‌دهد: از آن‌بلندا، بالاترین مرتبهٔ تجلی (ספירה, Sefirah) و فروترین عالم برابرند.

16 וזהו כי עגולי אריך מקיפי [מקיפים] רגלי עשיי [עשייה] היינו שהמשכ' [שהמשכה] והתגלות הוא מן מקיף
 עליון הכולל אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] כו' ואז יכול להשתלשל רצונו ית' גם בדבר גשמי בקלף
 וכדומה.

و این معنای «زیرا دایره‌های آریخ (اریخ, Arich) پاهای عالم عمل (عשיה, Asiyah) را دربرمی‌گیرند» است: یعنی فرودآوردن و آشکارشدن از [نور] فراگیر برتر است که [عوالم] عالم صدور (اצילות, Atzilus)، عالم آفرینش (برיאה, Beriah)، عالم صورت‌بخشی (יצירה, Yetzirah) و عالم عمل (عשיה, Asiyah) و غیره را دربرمی‌گیرد؛ و آن‌گاه ارادهٔ او، که متبارک باد، می‌تواند مرحله‌به‌مرحله حتی به چیزی جسمانی، به رُق و مانند آن، فرود آید.

گفته‌ای قبلاًیی است: «دایره‌های» (نورهای فراگیر) آریخ آنهین (اریخ انپین, Arich Anpin؛ «چهرهٔ بلند»)، یعنی پیکربندی درونی تاج (כתר, Keser) و ارادهٔ الهی، حتی «پاهای» عالم عمل، یعنی پایین‌ترین عالم، را احاطه می‌کنند. آشکارسازی از نوری فراگیر می‌آید که هر چهار عالم را به یکسان دربرمی‌گیرد؛ ازاین‌رو ارادهٔ ه' می‌تواند حتی به رُق و چیزهای جسمانی مشابه فرود آید.

אבל אברהם לא המשיך רק בבחי' פנימית⁶⁸ מלמעלה לכן לא הי' [היה] עדיין התגלות במעש' המצות
 בגשמיות ממש בבחי' [בבחינת / בבחינה] חיצונית רק הקיום שלו כל התורה היה בבחי' פנימית.

اما ابراهیم (אברהם, Avraham) تنها در بُعد درونی (פנימיות, pnimiyus)، از بالا، فرود آورد؛ ازاین‌رو هنوز آشکارسازی‌ای در اجرای واقعی و جسمانی فرمان‌ها (מצות, mitzvos)، در بُعد بیرونی (חיצוניות, chitzoniyus)، نبود؛ بلکه او تمام تورات را در **פנימיות** به‌جا می‌آورد.

ابراهیم الوهیت را تنها در بُعد درونی فرود آورد. بنابراین در زمان او هنوز از راه اجرای واقعی و جسمانی فرمان‌ها آشکارسازی‌ای صورت نمی‌گرفت؛ عمل او به تورات درونی بود.

17 וכשהיה בן צ"ט⁶⁹ ניתנה לו במתני' [במתנה] מצות מילה במעשה ממש בכדי שיולד ממנו יצחק שיצא**מאתו אח"כ יעקב תמים ובניו יקבלו התורה⁷⁰ בהתגלות חיצונית מצות מעשה ממש**

ו هنگامی که ابراهیم (אברהם) نودونه ساله بود، فرمان ختنه در عمل واقعی (מצות מילה במעשה ממש, mitzvas milah b'maaseh mamash) به عنوان هدیه‌ای به او عطا شد، تا اسحاق (יצחק) از او زاده شود و پس از آن یعقوب کامل دل (יעקב) از او پدید آید، و پسرانش تורה (תורה, Torah) را در ظهوری بیرونی دریافت کنند—یعنی میتزووتِ عملی واقعی (מצות מעשה ממש, mitzvos maaseh mamash).

ابراهیم در نودونه سالگی ختنه را به عنوان میتزووی جسمانی، «هدیه‌ای» از بالا، دریافت کرد. مقصود از آن این بود که اسحاق زاده شود و از او یعقوب «کامل دل» پدید آید؛ همه پسران یعقوب درستکار بودند و تורה را در قالب میتزووتی که در عمل جسمانی انجام می‌شوند دریافت کردند. در לקוטי תורה, תזריע, אֶלֶתר רִבֵּה (אדמו"ר הזקן) توضیح می‌دهد که ابراهیم پیش از ختنه نیز نبی بود، زیرا نورِ عالمِ صدور (אצילות, Atzilus) در ظرف‌ها پوشیده است و پوسته‌ها (קליפות, kelipos) نمی‌توانند آن را مسدود کنند؛ اما برای آنکه نور بی‌پوشش آدم کدمون (آدم קדמון, Adam Kadmon)، مرتبه‌ای پیش از عالمِ صدور، بر او بتابد، لازم بود پوستِ ختنه‌گاه را که آن را می‌پوشاند ببرد.

לכן לא קבל אברהם התורה לפי שיצא ממנו ישמעאל וכו', רק אחר שנימול ונולד יצחק אחר המילה אז**יוכל להוליד יעקב תמים אשר קבלו בניו התורה [התורה] במצוי' [במצות] מעשה.**

ازاین‌رو ابراهیم تורה را دریافت نکرد، زیرا اسماعیل (ישמעאל) از او پدید آمد و غیره. تنها پس از آنکه ختنه شد و اسحاق پس از ختنه زاده شد، توانست یعقوب کامل دل را به وجود آورد؛ پسران یعقوب تורה را در قالب میتزووتِ عملی دریافت کردند.

به همین دلیل ابراهیم خود تורה را دریافت نکرد: اسماعیل پیش از ختنه او زاده شده بود. تنها پس از ختنه بود که اسحاق زاده شد و در پی او یعقوب آمد؛ فرزندان یعقوب تורה میتزووتِ عملی را دریافت کردند.

הארה מן העגולי' כו' אף בבחי' חיצונית כי לנגדו למעלה מן השתלשלות מעלה ומטה הכל חד כו'

[این] نوری از دواير و غیره است که حتی در بُعد بیرونی (חיצוניות, chitzoniyus) نیز می‌تابد؛ زیرا در برابر او، بالاتر از زنجیرهٔ نزولِ عوالم (השתלשלות, hishtalshelus)، بالا و پایین همه یکی‌اند و غیره.

ختنه نوری از «دواير» فراگیر را حتی به بُعد بیرونی فرود آورد، زیرا در پیشگاه ה', بالاتر از زنجیرهٔ عوالم، بالا و پایین یکی‌اند.

(ועמ"ש ע"פ משה ידבר^{71,72} שם נתי [נתבאר] היטב ההפרש בין מה שקיים אברהם כל התורה כו' למ"ת

[למתן תורה] עולה בקנה א' עם מ"ש כאן):⁷³

(و بنگريد به آنچه درباره [این آیه] «موسی (مשה) سخن می‌گفت» نوشته شده است: در آنجا تفاوت میان اینکه ابراهیم همه توره را به‌جا می‌آورد و غیره، و عطای توره، به‌خوبی توضیح داده شده و با آنچه در اینجا نوشته شده هم‌خوان است.)

ارجاعی درون‌پرانتزی به maamar دیگری در تורה اور (درباره «موسی سخن می‌گفت») است که تفاوت میان به‌جا آوردن توره از سوی ابراهیم و عطای توره در سینا را توضیح می‌دهد. آنجا، در تורה اور، יתרו، آلتَر رֵבֶה توضیح می‌دهد که میتزووتی که ابراهیم به‌جا می‌آورد نور-بی‌پایان (اور אין سوف، Or Ein Sof) را عمدتاً به بالا، در صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנפין, Z'eir Anpin)، فرود می‌آورد؛ حال آنکه «موسی سخن می‌گفت» این ظهور را به پایین، حتی به عالم عمل (עשייה, Asiyah)، فرود آورد.

18 וזהו הוא עשנו ולא אנחנו⁷⁴ ולו קרי בוי"ו וכתוב לא באל"ף וביאור הענין⁷⁵ כי איך יכול להיות שנהי'

אנחנו עמו על ידי השתלשלות רק כי הוא עשנו ולא באל"ף זהו בחי' כתר

و این [معنای] «او ما را آفرید، و نه ما [خودمان]» است: واژه «لو» (lo، «از آن او») با حرف واو (וּי"ו, vav) خوانده می‌شود، اما با حرف الف (אל"ף, alef) نوشته می‌شود. و توضیح مطلب این است: چگونه ممکن است که ما از راه زنجیره نزولِ عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) «قوم او» باشیم؟ تنها از آن رو که «او ما را آفرید»؛ و «لا» با الف، همان مرتبه تاج (כתר, Keser) است،

در آیه «او ما را آفرید و ما از آن اوییم»، واژه‌ای هست که «لو» (lo) خوانده می‌شود، یعنی «از آن او»، اما «لا» نوشته می‌شود، یعنی «نه». چگونه ممکن است موجودات آفریده از راه زنجیره معمولِ عوالم به «قوم او» بدل شوند؟ تنها به واسطه الف، که نمادِ تاج است. در توره اور (تורה اور)، بیترو، آلتَر ربه (אדמו"ר הזקן) واژه‌ای را توضیح می‌دهد که در نوشتار و قرائت دو صورت دارد: «لو» در سرود حنا (חנה)، «و به واسطه او کردارها سنجیده می‌شوند» (שמואל א 2:3). «لا» با الف، نمایانگر فرمان‌های منفی است و «لو» با واو، نمایانگر فرمان‌های مثبت؛ این دو در کنار هم یگانگی فروتر (יחודא תתאה, yichuda tata'ah) را با یگانگی برتر (יחודא עילאה, yichuda ila'ah) برابر می‌سازند.

כי א' רישא דאתון כתר ועי"ז יכול להיות ולו בוי"ו אנחנו עמו כי מאחר שזהו למעלה מן השתלשלות הארתו יכול להיות גם למטה מן השתלשלות.

زیرا الف، سرِ حروف است – تاج؛ و به واسطه این، «و ما از آن اوییم» («لو» با واو)، یعنی «قوم او»، می‌تواند تحقق یابد؛ زیرا چون این مرتبه فراتر از زنجیره نزولِ عوالم است، پرتو آن می‌تواند در پایین‌تر از زنجیره نزولِ عوالم نیز باشد.

الف، نخستین حرف، «سرِ حروف» است؛ یعنی تاج. چون تاج فراتر از زنجیره عوالم است، نور آن می‌تواند به پایین‌تر از آن نیز برسد؛ و از این رو، ما می‌توانیم به‌راستی «از آن او» باشیم.

19 ולכן כשנתנה התורה ונצטוו מצות במעשה ממש מצוה הראשונה היא מתחלת באל"ף אנכי⁷⁶ כו'. כי**שיקויים המצות במעשה ויעשה יחודים**

ازاین‌رو، هنگامی که تورات عطا شد و به آنان فرمان داده شد که فرمان‌های دینی (מצות, mitzvos) را در عمل به‌جا آورند، نخستین فرمان با حرفِ الف (אל"ף, Alef) آغاز می‌شود: «من» (אנכי, Anochi)، و مانند آن. زیرا به‌جا آورده‌شدنِ **מצות** در عمل و پدید آوردنِ یگانگی‌ها از طریق آن‌ها،

پس هنگامی که تورات به‌صورت فرمان‌هایی داده شد که باید عملاً انجام شوند، نخستین فرمان خود با الف آغاز شد: «**אנכי**» («من هستم»). به‌جا آوردنِ **מצות** در عمل جسمانی و پدید آوردنِ یگانگی‌ها از طریق آن‌ها...

**ע"י קיום מצות במעשה אי אפשר רק שיתגלה הארה מבחי' כתר כו' לכן מצוה ראשונה מתחלת באל"ף
בח' כתר הארה מלבנונית הכתר כו'.**

از راه به‌جا آوردنِ **מצות** در عمل، ممکن نیست مگر آنکه نوری از مرتبهٔ تاج (כתר, Keser) آشکار شود، و غیره؛ ازاین‌رو، نخستین فرمان با **אל"ף** آغاز می‌شود – مرتبهٔ **כתר**، پرتویی از سپیدیِ **כתر**، و غیره.

...تنها در صورتی امکان‌پذیر است که نوری از **כתر** آشکار شود. ازاین‌رو، نخستین فرمان با الف آغاز می‌شود؛ الف نشان‌دهندهٔ **כתר** است، یعنی پرتویی از «سپیدی» **כתر**.

بخش 6.22-2011

سفرهای ابرام، لوط و نام‌ها**20 וזהו ואברם בן ע"ה שנה בצאתו מחרן⁷⁷ היינו כי ממוחין למדות צריך לילך דרך הגרון ואחר שירד****ممדרגת מוחין ועדיין לא נעשו מדות קודם שיבאו להלב נק' אז חרן וכשהיה אברם בן ע"ה**

و این همان [معناي] «و ابرام (ابرام) هنگام بیرون‌آمدن از حاران، هفتاد و پنج سال داشت» است: یعنی برای گذر از قوای عقلانی (מוחין, mochin) به صفاتِ عاطفی (مדות, middos)، باید از راه گلو گذشت؛ و پس از آنکه از مرتبهٔ **מוחין** فرود آمده، اما هنوز به **مדות** بدل نشده است، پیش از آنکه به قلب برسند، در آن هنگام حاران نامیده می‌شود. و هنگامی که ابرام هفتاد و پنج سال داشت—

بیرون‌آمدن ابرام از حاران در هفتاد و پنج‌سالگی، به‌صورت باطنی تفسیر می‌شود. میان **מוחין** و **مדות** گذرگاهی هست که «گلو» نامیده می‌شود: مرحله‌ای که در آن اندیشه از ذهن بیرون آمده، اما هنوز پیش از آن است که در قلب به احساس بدل شود. این مرحلهٔ میانی حاران نامیده می‌شود.

היינו ז"פ [ז' פעמים] עשר⁷⁸ בחי' חיצוני' וה' חסדי' [חסדים] בחינת פנימי' [פנימיות / פנימית] יצא מחרן שבא הארה והתגלות מחכמה למדות.

یعنی هفت‌بار ده، در مرتبه بیرونی، و پنج **חסדים** (chasadim؛ مهرها)، در مرتبه درونی؛ او از حاران بیرون آمد، زیرا پرتویی و انکشافی از حکمت (**חכמה**, Chochmah) به **מדות** رسید.

هفتاد و پنج یعنی هفت‌بار ده – هفت صفت عاطفی در جنبه بیرونی‌شان – به‌علاوه پنج **חסדים** (مهرها) در جنبه درونی‌شان. بیرون آمدن او از حاران در آن سن یعنی اینکه نور حکمت سرانجام به صفات عاطفی راه یافت.

21 והנה כמו שאיתא רישא דעשו בעטפוי דיצחק^{79, 80} כמו"כ [כמו כן] קודם הבירור הי' [היה] לוט כלול באברהם בקדושה

اکنون، همان‌گونه که گفته شده است: «سر عیسو (עשו) [در آغوش اسحاق (יצחק) قرار داشت]»، به همین ترتیب، پیش از تصفیه، لوط (לוט) در قداست در ابراهیم (**אברהם**) مندرج بود،

ترگوم می‌گوید سر عیسو در دامان اسحاق دفن شد: چیزی از عیسو در قداست ریشه داشت. همین‌طور، لوط پیش از آنکه از او جدا و پالوده شود، در قداست در ابراهیم جای داشت. در تورا اور (تורה اور)، تولدوت (تولدوت)، آتزر ربه (ادمو"ר הזקן) عیسو را «سرپاره طلا» می‌خواند؛ زائده قید و سخت‌گیری (גבורה, Gevurah) اسحاق که عیسو از آن پدید آمد، حال آنکه «سر عیسو» در دامان اسحاق قرار داشت.

כמו סיגים אשר קודם הצירוף ובירור מעורבים הם עם זהב.⁸¹ ולוי"ט בגי' [בגימטריא] מ"ה [שם מ"ה]⁸² אחורי' [אחוריים] דשם מ"ה [שם מ"ה].

همچون سرباره‌ای که پیش از ذوب و پالایش با طلا درآمیخته است. و ارزش عددی لوط [برابر با] **מ"ה (Mah)** است – پشت نام **מ"ה**.

او همچون سرباره‌ای بود که پیش از پالایش با طلا آمیخته است. ارزش عددی لوط (לוט) ۴۵ است؛ همانند **מ"ה**، نام اصلاح. او «پشت» آن است، یعنی بیرونی‌ترین جنبه‌اش. ربی (הרבי) در یادداشت‌هایش بر دست‌نوشته ربی پینحاس (פינחס) می‌گوید که در بسیاری از جاها «طلا» نوشته شده است، اما ظاهراً باید «نقره» باشد، زیرا نقره مرتبه ابراهیم است.

אך הוא מקור חו"ב [חכמה ובינה] דקליפה לכן נק' לוט לשון קללה ולכן הלך לוט את אברהם קודם הבירור
اما او سرچشمه حکمت (**חכמה**, Chochmah) و فهم (**בינה**, Binah) پوسته (**קליפה**, kelipah) است؛ ازاین‌رو لوط نامیده می‌شود، واژه‌ای به معنای نفرین؛ و ازاین‌رو لوط پیش از تصفیه همراه ابراهیم رفت.

لوط همچنین ریشه حکمت و فهم پوسته است؛ یعنی قوای عقلانی سوي مخالف قداست. نام او، لوط، به واژه‌ای به معنای نفرین پیوند دارد (در آرامی، **לוט** (lut) به معنای نفرین کردن است). به همین دلیل، پیش از آنکه پالایش صورت گیرد، همراه ابراهیم رفت.

ולכן יצא מלוט עמון ומואב אשר יצאה מהם רות המואביה⁸³ ונעמה העמוני⁸⁴ כי מואב חכ' [חכמה] דקליפה⁸⁵ ונעמה הוא לשון נועם⁸⁶ בינה התגלות עתיק בבינה

و از این رو از لوط، عمون (عمون) و موب (موب) پدید آمدند و از آنان، روت موبی (روت) و نعمة عمونی (نعمه): زیرا موب حکمت پوسته است، و نعمة از واژه خوشایندی (نوعم، noam) است - فهم، که در آن عتيق (Atik [کهن ازلی]) آشکار می شود.

از لوط، عمون و موب پدید آمدند و از آنان، روت (روت) موبی و نعمة عمونی، که هر دو از نیاکان خاندان داوود (دود) بودند. موب حکمت پوسته است، و نعمة، که نامش از واژه noam (خوشایندی) می آید، با فهم متناظر است؛ جایی که عتيق آشکار می شود. در لیکوتی تورا (لکوتی تורה)، چوکاس (حוקت)، آلتز ربه توضیح می دهد که موب حکمت پوسته است، حکمت کسانی که «در بدی کردن دانا هستند»، و می آموزد که همان گونه که روت از موب پالوده شد، تورا (تורה، Torah) و فرمان های تورایی (מצוות، mitzvos) عقلی نفس حیوانی (نפש הבהמית، Nefesh HaBahamis) را به قداست سوق می دهند.

וע"י ברור יצאה رות המואביה ונעמה העמוני' מן חו"ב [חכמה وבינה] דקליפה ואחר הבירור נפרדו סיגי לוט מאברהם:⁸⁷

و از راه پالایش، روت موبی و نعمة عمونی از حکمت و فهم پوسته بیرون آمدند؛ و پس از پالایش، سرباره لوط از ابراهیم جدا شد.

از راه پالایش، روت و نعمة - که نفس هایی مقدس بودند - از آن قوای عقلانی پوسته بیرون کشیده شدند. هنگامی که نیکی جدا و پالوده شد، سرباره لوط از ابراهیم جدا گشت.

22 ויאהל אברם עד מקום שכם⁸⁸ כתפין חו"ג [חסד וגבורה] דנוק' [دنوکبا] ואלון מורה ת"ת [תפארת] דנוק' [دنوکبا] כי כל המשכות והתגלות הי' [היה] אברהם ממשיך להמלכות מן שכל הנעלם לכן אמר לו ישמעאל יחיה לפניך⁸⁹

«و آورام (أبرام) خیمه اش را تا مکان شِکَم برپا کرد» - [شِکَم به معنای] شانه ها: مهر (חסد، Chesed) و قید و سخت گیری (גבורה، Gevurah) بُعد مؤنث / فرمانروایی (نوکبا، Nukva)؛ «و اَلون موره» - زیبایی و هماهنگی (تفארת، Tiferes) Nukva. زیرا ابراهام (أبراهم) همه جریان های فرودآورنده و تجلی ها را از عقلی نهفته به فرمانروایی (ملכות، Malchus) فرومی آورد. از این رو گفت: «کاش اسماعیل (ישמעאל) در پیشگاهت زنده بماند!»

مسیر آورام در سرزمین بر مراتب تجلی (سפירות، Sefiros) Nukva - که فرمانروایی، به صورت یک ساختار کامل، است - منطبق می شود: شِکَم، که به معنای «شانه» نیز هست، مهر و قید و سخت گیری او، یعنی دو بازویش، است؛ اَلون موره زیبایی و هماهنگی اوست. هرچه ابراهام از عقلی نهفته فرومی آورد، به فرمانروایی می رسد؛ از این رو می توانست برای اسماعیل شفاعت کند، به امید آن که او را نیز بالا ببرد.

כי אחרי שנקרא אברהם בה"א [באות ה"א]⁹⁰ שע"ז המשיך התגלות בבחי' מלי' ונתנה לו המילה הי' [היה] יכול להעלות נצוצות כנר בפני אבוקה שיהיו נכללי' [נכללים] בבחי' מלי' כו' וכמ"ש ואת הנפש אשר עשו⁹¹ וכו'.

זیرا پس از آن که او را ابراهام نامیدند، با حرف هی (ה, hei)، و از این راه تجلی را به مرتبة Malchus فرود آورد، و ختنه به او عطا شد، توانست جرقه‌ها را بالا ببرد؛ مانند شمعی در برابر مشعل، تا در مرتبة Malchus جذب شوند و جز این؛ چنان که نوشته شده است: «و جان‌هایی را که آنان پدید آورده بودند» و جز این.

وقتی آورام ابراهام شد، با افزوده شدن حرف هی، و ختنه را دریافت کرد، توانست تجلی را به Malchus فرود آورد و جرقه‌های قدسی پیرامونش را بالا ببرد و آن‌ها را همچون شمعی که در مشعل جذب می‌شود، در مرتبة Malchus جذب کند. آیه «و جان‌هایی را که آنان پدید آورده بودند» درباره مردمی در حاران، که ابراهام و سارا (שרה) به هی' نزدیک کردند، در همین پرتو فهمیده می‌شود. ربه (הרבי) در لیکوتی سیخوس (לקוטי שיחות)، جلد ۱۵، از این عبارت نتیجه می‌گیرد که ابراهام تنها پس از آن که به این نام خوانده شد توانست جرقه‌ها را بالا ببرد؛ و به گفتاری دیگر اشاره می‌کند که توضیح می‌دهد گرهایی که ابراهام به آیین آورد پایدار نماندند.

גם שרי היתה נקראת מקודם ביו"ד מורה על צמצום ואח"כ כשהיתה צריכה להוליד את יצחק היתה נק' בה"א [באות ה"א] בהרחבה להורות על המשכה והתגלות.⁹²

همچنین سارای (שרי) در آغاز با حرف یود (יו"ד, yud) در پایان نامش خوانده می‌شد؛ این حرف نشان‌دهنده انقباض (צמצום, tzimtzum) بود. سپس، هنگامی که قرار بود اسحاق (יצחק) را بزاید، نامش با حرف هی خوانده شد؛ حرفی گشوده‌تر که فرودآوردن و تجلی را نشان می‌دهد.

نام سارای نیز تغییر کرد: یود آن، که نقطه‌ای کوچک است، نشان انقباض بود؛ اما هنگامی که قرار بود اسحاق را بزاید، او سارا شد و حرف هی در نامش آمد؛ حرفی گشوده که بر گسترش و تجلی دلالت دارد.

וזهو ויקרא שם אברם בשם⁹³ ה'. ויקרא היינו המשכה מא"ב [מאב] ר"ם שכל הנעלם המשכ' میסוד אבא לע"ס [לעשר ספירות] דנוק' [دنوکبا] הנק' שם ה' כו':

و این معنای «و آورام در آنجا نام چهارحرفی (ה', Havayah) را خواند» است. «و خواند» یعنی فرودآوردن از «آب رَم» (א"ב ר"ם, av ram؛ پدر بلند)، یعنی عقلی نهفته: فرودآوردنی از بنیاد (יסוד, Yesod) آبا (אבא, Abba؛ پدر) به ده مراتب تجلی Nukva، که «نام چهارحرفی» خوانده می‌شوند و جز این.

«آورام در آنجا نام چهارحرفی را خواند» به منزله فرودآوردن فهمیده می‌شود: از «آب رَم»، عقلی نهفته – بنیاد آبا – به ده مراتب تجلی Nukva که «نام چهارحرفی» خوانده می‌شوند. این مضمون کوتاه گفتار (مאמר) است: نهفته آشکار می‌شود و این فرودآمدن تا فرمانروایی ادامه می‌یابد.

در کار بندگی

حکمت فرازین را نمی‌توان به‌خودی‌خود دریافت کرد؛ تنها هنگامی می‌توان آن را دریافت که در **מצוות** جسمانی پوشیده شود: برداشتن **اِترُوگ** (**אתרוג**, esrog؛ بالنگ آیینی)، گذاشتن **تفیلین** (**תפילין**, tefillin؛ جعبه‌ها و بندهای چرمی آیینی) و صدقه‌دادن. ازاین‌رو، انسان باید به **מצוה** جسمانی نه به‌چشم فرودآمدنِ امرِ روحانی، بلکه به‌چشم جایگاهی بنگرد که حکمتِ والای **ה'** واقعاً در آن جای گرفته است و از طریق آن، یگانگی‌هایی در عوالم بالا پدید می‌آید.

پرسش‌هایی برای گفت‌وگو

1. چرا ما **אמר** تأکید می‌کند که تبدیل‌شدن به «ابراهیم» فرود از «ابرام» نیست، بلکه صعود است؟
2. تمثیل سه‌هزارگانهٔ سلیمان چگونه نشان می‌دهد که گسترش به سرچشمه‌ای برتر وابسته است؟
3. چرا گفته می‌شود الوهیت موجود در پوستِ تفیلین از حکمت در جایگاهِ فرازین خود والاتر است؟
4. نگاه‌داشتنِ تورات از سوی ابراهیم چه تفاوتی با نگاه‌داشتنِ آن از سوی بنی‌اسرائیل پس از سینا دارد؟
5. پوشیدگی و سختی – تاریکی اسحاق (**יצחק**) و کارِ مصر – چه نقشی در ممکن‌ساختنِ تجلی دارند؟

یادداشت‌ها

بند 1

1 عנין لך لך

رونوشتی کهن از همین مامار، به ثبت یکی از شاگردان آلتز ربه (ادمو"ר הזקן)؛ این رونوشت به‌جای «برو»، با آیهٔ سفرهای ابرام آغاز می‌شود.

یادداشت کھوت

בסי הנחות הר"פ ע' ה בהתחלה: וילך למסעיו ממעלה למטה כו' עם איזה הגהות מהצ"צ. הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי באוה"ת כרך ו תתרעב, א (הנדפס מלקו"ת לג"פ פב, א) עם הגהות מהצ"צ. גוכתי"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי בבבד 1025 קקז, ב. והוא משגת תקס"ז. ראה לעיל ציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. עוד הגהות וקיצורים באוה"ת בכרך ד תרפה, א. תרפה, ב.

2

در راه بازگشت از مصر، ابرام (אברם) «سفرهایش را از یگو تا بیت‌ل ادامه داد» و به جایی رفت که خیمه‌اش نخست در آنجا برپا شده بود؛ این **مאמר** (maamar) منزلگاه‌های این سفر را مراتب تجلی (ספירות, Sefiros) می‌خواند.

Genesis 13:3 براسیית י"ג:

וילך למסעיו מנגב ועד-בית-אל עד-המקום אשר-היה שם אֶהֱלֶה בתְּחִלָּה בין בית-אל ובין העֵי:

And he went on his journeys from the South even to Beth-el, unto the place where his tent had been at the beginning, between Beth-el and Ai

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3 ממטה למעלה

یادداشت کھوت این قطعه از **זהר** (זהר) را دربارهٔ **לך لך** (لך لך) برای عبارت «از پایین به بالا» می‌آورد.

Zohar I, 78a זח"א ע"א

یادداشت کھوت

ראה זח"א ע"א, א. رאה د"ה לך לך תשמ"ו.

4 מלמעלה למטה

یادداشت کھوت این قطعه از **זהר** را در بخش «رازهای تורה» (סתרי תורה, Sisrei Torah) برای عبارت «از بالا به پایین» می‌آورد.

Zohar, Achrei Mot 57:354-59:362 ספר הוהר, אחרי מות נ"ז:שנ"ד-נ"ט:שס"ב

5 לה' הנראה

نام چهارحرفی (ה', Havayah) در کنعان بر ابرام آشکار شد و این سرزمین را به نسل او وعده داد؛ و ابرام در آنجا مذبحی ساخت «برای ה' که بر او آشکار شده بود»؛ در اینجا سخن از الوهیت در مرتبه‌ای است که در آن آشکار می‌شود.

Genesis 12:7 براسیית י"ב:

וירא ה' אֶל-אַבְרָם וַיֹּאמֶר לִנְרָדָּה אֲתָן אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת וְיָבֵן שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' הַנִּרְאָה אֵלָיו:

And the L-RD appeared unto Abram, and said: 'Unto thy seed will I give this land'; and he builded there an altar unto the L-RD, who appeared unto him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

6

6 בכמה מקומות מציינים לד"ה זה

چندین مامار از لیکوتی تורה (לקוטי תורה) به این مامار ارجاع می‌دهند. در ایמور (39a)، آلتز ربه توضیح می‌دهد که **آبا** (אבא, Abba)، یعنی حکمت (**חכמה**, Chochmah)، تنها پس از آن می‌تواند به پایین جریان یابد که از «مَزَل (مَزَل, mazal) هشتم» —مرتبه‌ای بسیار فراتر از آن—جذب کند؛ «زیرا تنها کسی که در حکمت برتر است می‌تواند اندیشه‌ای را برای دیگران توضیح دهد». او در اینجا به **لך لך** ارجاع می‌دهد: **אב רם** (av ram: «پدر والا») همان **חכמה עילאה** است که با نوری که از تاج (כתר, Keser) در آن امتداد می‌یابد، فرو می‌آید. در واشتن (10c)، او می‌گوید یافتی تمثیل‌هایی برای یک اندیشه، چنان‌که سلیمان (**שלמה**) انجام داد، به ژرفایی از حکمت نیاز دارد که از خود آن اندیشه فراتر باشد؛ در آنجا نیز به این مامار ارجاع می‌دهد.

یادداشت کھوت

בד"ה הנה אברם — לקו"ת שלח מה, ד. ואתחנן י, ג. ובכמה מקומות מציינים: בד"ה לך לך. בלקו"ת אמור לט, א מצייץ לכאן. לכללות מאמר זה ראה מאמרי אדה"ז פרשיות כרך א ע' פ. ד"ה לך לך תשל"ח (נדפס בלקו"ש ח"כ ע' 295).

7 וממעלה למטה

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت کھوت

ראה זח"ג (בסתרי תורה) ע"ז, א.

بند 2

8 שכל הנעלם מכל רעיון

مقاله‌ای متأخر دربارهٔ «عقل نهفته از هر اندیشه».

یادداشت کھوت

ראה סה"מ תרנ"ז ע' קסד. د"ה לך לך תרצ"ד, שכל העמוק ביותר שמוסתר ונעלם לגמרי נק' שכל הנעלם מכל רעיון להיות שגם אפס קצהו אינו מושג כלל. שהוא למעלה גם מבחי' חכמה, כי חכמה (עם היותה ראשית כל הכחות פנימיים) היא בחי' גילוי, משא"כ אב רם הוא שכל הנעלם מכל רעיון — ד"ה לך לך תשל"ח. וראה מאמרי אדה"א במדבר כרך א' ע' שי (במילואים למ"מ). ובד"ה ואברהם זקן תשל"ד (מהנחה בלתי מוגה) מבאר דענין שכל הנעלם מכל רעיון יש בו ב' נקודות מצד אחד הרי יש בו ההגדרה דשכל, אבל לאידך הרי הוא שכל באופן כזה שהוא נעלם מכל רעיון, ע"ש שמביא רא"י מסה"מ תרס"ו ע' פ. באוה"ת תולדות כרך ד תרפה, א מביא זה בשם: ברע"מ. וראה באמרי בינה ח"ג פרק קמא: ובלשון הגאונים.

9 א"ב ר"ם

یادداشت کھوت این قطعه از **زohar** (זהר) را برای «**אב רם** (av ram)» می‌آورد؛ مقاله نام **آورام** (**אברם**) را به معنای «**אב רם** (av ram)»، یعنی «پدر والا»، می‌خواند: عقل پنهان.

Zohar I, 79b זח"א ע"א

یادداشت کھوت

ראה זח"א ע"א, ב. וראה גם תו"ח כאן פ, א. בהנחת הר"פ נוסף: חכים ולא בחכמה ידיעה.

10 להיות גילוי בבחי' . . . פתח האלה

یادداشت حاشیه‌ای را نقل می‌کند که می‌گوید این ظهور در عوالم پایین «با ابراهیم امری نو بود»، و خواننده را به آن مقاله دربارهٔ سیزده صفت رحمت

14 כי אב המון גוים

عبارت اینجا از Genesis 17:5 نقل شده است؛ متن در زیر آمده است.

Genesis 17:5 בראשית י"ז ה'

וְלֹא־יִקְרָא עוֹד אֶת־שְׁמֹךְ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמֶךָ אַבְרָהָם כִּי אֲבִי־הַמּוֹן גּוֹיִם יִתְמַיֵּד:

Neither shall thy name any more be called Abram, but thy name shall be Abraham; for the father of a multitude of nations have I made thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

בראשית יז, ה.

بند 4

15 למה צדיקים דומים

تلمود صالحان را در برابر حضور الهی (שכינה, Shechinah) به شمع در برابر مشعلی تشبیه می‌کند؛ آد מו"ר הזקן از این تشبیه برای بیان مستغرق شدن در خودنغی‌گری (ביטול, bittul) در نوری بزرگتر بهره می‌گیرد.

Pesachim 8a:4 פסחים ח' א:ד'

וְאִבּוּקָה לֹא? וְהָאֵמֶר רָבָא, מַאי דְקָתִיב: "וְנָגַהּ כְּאוֹר תְּהִיָּה קֶרְנִים מִיָּדוֹ לוֹ וְשֵׁם תְּהִיּוֹן עָזוֹ", לְמָה צְדִיקִים דּוֹמִין בְּפָנֵי שְׂכִינָה — כְּנֶר בְּפָנֵי הָאִבּוּקָה.

וְאֵמֶר רָבָא: אִבּוּקָה לְהַבְדִּילָה מִזִּנְהָ מִן הַמוֹבָחָר!

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت کھوت

פסחים ח, א.

16 שנכללים בבחי' בטול באבוקה

در آنجا آلتز ربه این تصویر را توضیح می‌دهد: وقتی مشعلی بزرگ می‌سوزد، نور یک شمع تنها که در کنار آن است در نور مشعل فرو می‌رود و آن دو یکی می‌شوند. به همین ترتیب، آشکار شدن حضور الهی در بیت همیقداش (בית המקדש, Beis HaMikdash) هر روحی را به این خودنغی‌گری می‌رساند؛ ارواح به آن دست می‌یابند، اما فرشتگانی که در ظرف‌های محدودکننده پوشیده‌اند، نه.

یادداشت کھوت

ראה לקו"ת ברכה צח, ב. בהנחת הר"פ נוסף: כשמקרבין גר לאבוקה בסמוך לה נסתלק השמן הגר ונכלל באבוקה, ככה ע"י מעשה הצדיקים נבררים הניצוצות מבי"ע ונכללים במל' דא"ס". ובהנחת כ"ק אדה"א הנדפס באוה"ת תתרע"ב, ב (מלקו"ת לג"פ) בארוכה יותר.

در پیمان ختنه, ה' به אורام (אברם) می‌گوید: «دیگر نامت אורام نخواهد بود؛ نامت ابراهام (אברהם) خواهد شد, زیرا تو را پدر انبوهی از ملتها قرار داده‌ام.» خود آیه نام تازه را با تعبیر «پدر انبوهی» (אב המון, av hamon) توضیح می‌دهد؛ و מֵאֵמֶר نام پیشین را «پدر بلندمرتبه» (אב רם, av ram) می‌خواند. מֵאֵמֶר می‌پرسد چرا این وعده دربارهٔ ملتها در فصل ختنه آمده است.

Genesis 17:5 בראשית י"ז ה'

וְלֹא־יִקְרָא עוֹד אֶת־שְׁמֹךְ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמֶךָ אַבְרָהָם כִּי אֲבִי־הַמּוֹן גּוֹיִם יִתְמַיֵּד:

Neither shall thy name any more be called Abram, but thy name shall be Abraham; for the father of a multitude of nations have I made thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ارجاع می‌دهد.

یادداشت کھوت

כְּמִיּוֹשׁ בִּלְקוּיִת בְּדִרוֹשׁ עֲשִׂיית ד"ה להבין פי' יג"מ מי כמוך כו' נושא עון ע"ש פ"ב . זה נתחדש לאברהם וע' בלקו"ת להאריז"ל פי' לך לך נהנה מזיו השכינה וזהו גילויי החסדים, לזה נאמר והוא יושב פתח האוהל — מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ע' ה'.

بند 3

11 חסד אתגלי בפומא דאמה

زohar (זהר), در ایدرا ربا (אדרא רבא, «مجمع بزرگ») ربی שמعون بار یوحאי (רבי שמעון בר יוחאי), می‌آموزد که مهر (חסד, Chesed) در «دهانهٔ اמה (amah: اندام تناسلی مردانه)» آشکار می‌شود؛ آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) آن را چنین می‌خواند که تأثیر الهی از رهگذر پیوند آشکار می‌شود.

Zohar III, 142a זח"ג קמב, א

Zohar II, 36a זח"ב לו, א

یادداشت کھوت

זח"ג קמב, א. וראה גם זח"ב לו, א. ובאוה"ת לך לך כרך ד תרפ"ה, ב: "ומ"ש כאן [בתו"א] דפי' חסד אתגלי בפומא דאמה היינו להיות גילויי ההשפעה בבחי' התקשרות" ע"ש שמציין לאנה"ק סד"ה להבין משל ומליצה. וראה באוה"ת שם תרפ"ד, ב. ענין זה לא נזכר בהנחת הר"פ. ושם יש הגה"ה מהצ"צ: "אבל המשכת יחוד העליון זהו שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה כמ"ש בלקו"ת בדרוש עש"ית ד"ה להבין פי' יג"מ מי כמוך כו' נושא עון ע"ש פ"ב פי' לשיקבה"ו זה נתחדש לאברהם. וע' בלקו"ת מהאריז"ל פי' לך לך נהנה מזיו השכינה זהו גילויי החסדים": לזה נאמר והוא יושב . . . וראה בתו"ת כאן פ, ב בענין גם שקודם שבא אברהם לעולם נמשך סדר ההשתלשלות דאב"י"ע.

12 והוא יושב פתח האוהל

بلافاصله پس از ختنهٔ ابراهیم (אברהם), نام چهارحرفی (ה', Havayah) بر او ظاهر شد, هنگامی که در گرمای روز بر آستانهٔ خیمه‌اش نشست بود؛ در اینجا «آستانه» نقطه‌ای است که مهر پنهان از آن به سوی بیرون گشوده می‌شود.

Genesis 18:1 בראשית י"ח א'

וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֵי מִמְרָה וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח־הָאֹהֶל קָחַם הַיּוֹם:

And the L-RD appeared unto him by the terebinths of Mamre, as he sat in the tent door in the heat of the day

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

בראשית יח, א.

13 ויהי ערב ויהי בקר יום א'

در پایان روز نخست آفرینش, تورات می‌گوید: «و شامگاه بود و بامداد بود, یک روز»؛ شامگاه, یعنی تاریکی, نخست می‌آید و نشان می‌دهد که پنهانی بر آشکار شدن مقدم است, و روز «یک» خوانده می‌شود.

Genesis 1:5 בראשית א' ה'

וַיִּקְרָא אֱלֹקִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד:

And G-d called the light Day, and the darkness He called Night. And there was evening and there was morning, one day.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

בראשית א, ה. בלקו"ת שלח מה, ד מציין לכאן.

18 גלו לאדום

در آنجا (5a)، این گفته به صورت کامل آمده است: «به إدوم تبعید شدند، حضور الهی با آنان است؛ به بابل تبعید شدند...»؛ و آلتز ربه تبعید حضور الهی را چنین توضیح می دهد: نور الهی به پایین نزول می کند و به واسطه انقباض (ضمضوم، tzimtzum) نام **אלקים** در مخلوقات پوشیده می شود، تا آن ها به صورت «چیزی» مستقل وجود یابند؛ تا آن گاه، آن چیز بتواند در برابر **ה'** به حالت **ביטול** درآید.

یادداشت کھوت

نسمך לעיל לדף ה, א.

19 לא גלו אלא כדי שיתוספו עליהם גרים

תلمוד می گوید که **ה'** اسرائیل را در میان ملتها تبعید کرد، تنها برای آن که گروندگانی به آنان افزوده شوند؛ آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) این گفته را درباره جرقه هایی به کار می برد که از پوسته فروغ (קליפת נוגה, kelipas nogah) بالا آورده می شوند.

Pesachim 87b:14 פסחים פ"ז ב:י"ד

ואמר רבי אלעזר: לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, שנאמר: "וירעמיה לי בארץ". כלום אדם זורע סאה אלא להכניס כמה כורין.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Zohar I, 244a זח"א רמד, א

یادداشت کھوت

פסחים פז, ב. זח"א רמד, א. בגוכתי"ק הנ"ל: "שיתוספו", ותי' עליהם ליתא.

20 והן הניצוצות

در آنجا (117b)، آلتز ربه همین گفته را می آورد که بنی اسرائیل تنها برای آن در میان ملتها تبعید شدند که گرویدگانی به آنان افزوده شوند؛ و آن را جرقه هایی توضیح می دهد که از عالم **תהו** فرو افتادند و از راه خوردن و نوشیدن پالایش می شوند. وزیر آسمانی هر ملت ریشه اش را در هفت پادشاه عالم **תה** و دارد که ظرف هایشان شکست.

یادداشت کھوت

ראה לקמן קיז, ב. נתבאר בארוכה בבאיה"ז לאדה"א קלו, א.

21 ונכללים כנר בפני אבוקה

در یادداشت رבי پینحاس (פנחס) آمده است: هنگامی که با حرف **ה** به او نام ابراهیم (**אברהם**) داده شد—که مرتبه ای از آشکارشدن نور در فرمانروایی (**מלכות**, Malchus) و «مدخل خیمه» است—او «پدر انبوهی از ملتها» شد؛ زیرا انبوه ملتها گرویدگانی می شوند و در فرمانروایی جذب می گردند؛ نوری که بر اثر شکستن ظرفها در عالم آفرینش (**בריאה**, Beriah)، عالم صورت بخشی (**יצירה**, Yetzirah) و عالم عمل (**עשיה**, Asiyah) فرو بلعیده شد.

یادداشت کھوت

בהנחת הר"פ: "נמצא כשנקרא אברהם בה' התגלות אור בבחי' מלי' פתח האוהל אז נעשה אב המון גוים כי המון גוים נעשה גרים ונכללים בבחי' מלי' אור הגוים הנבלעים בבחי' משבירת הכלים". וכן בהנחת אדה"א מדגיש ענין "פתח האהל".

22 ויאמר ה' אל אברם

نخستین سخنان نام چهارحرفی (**ה'**, Havayah) به ابرام (**אברם**): «از سرزمینت، از زادگاهت و از خانه پدرت بیرون برو، به سرزمینی که به تو

نشان خواهم داد»؛ اینجا این سخنان به منزله نزول عقل نهفته خوانده می شود.

Genesis 12:1 براسית י"ב:א'

ויאמר ה' אלי-אברם לך-לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אלי-הארץ אשר אראך:

Now the L-RD said unto Abram: 'Get thee out of thy country, and from thy kindred, and from thy father's house, unto the land that I will show thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

هنگامی که **ה'** با ابرام پیمان ختنه برقرار کرد، به او گفت: «نامت ابراهیم (**אברהם**) خواهد بود، زیرا تو را پدر (**אב**, av [پدر]) انبوهی (**המון**, hamon [انبوهی]) از ملتها قرار داده ام»؛ این **מאמר** (maamar) نام تازه را به تجلی ای پیوند می دهد که از رهگذر ختنه پدید می آید.

Genesis 17:5 براسית י"ז:ה'

ולא-יקרא עוד את-שמוך אברם ויהיה שמוך אברהם כי אבי-המון גוים נתתיך:

Neither shall thy name any more be called Abram, but thy name shall be Abraham; for the father of a multitude of nations have I made thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

24 מה שנתוסף לו ה'

تسماع تسدک در اینجا به این بخش درباره هی افزوده شده به نام ابراهیم بازمی گردد.

یادداشت کھوت

באוה"ת ויחי שפ, א מציין לכאן.

25 ה' עילאה

شرחי دیگر درباره «هي عليا».

یادداشت کھوت

ע' באוה"ת פ' נצבים ע' א'קד.

26 ובוהר אי'

این بخش در ترومه توضیح می دهد که آشکارشدن اصلي لذت عقل در فهم است، هنگامی که چیزی به طور کامل درک شود؛ در آن، این گفته زوهر درباره «و لاوی خدمت خواهد کرد، او: این همان Atika است» نقل می شود و به هی نام ابراهیم در لیخ بازمی گردد. همچنین این امر را به تورات شفاهی، یعنی فهم، به عنوان سرچشمه لذت در **גן עדן** (Gan Eden؛ باغ عدن) پیوند می دهد.

Zohar III, 178a זח"א קעח, א

یادداشت کھوت

זח"א קעח, א. ראה לקמן פ, ב שמציין לכאן.

ה' به هارون (**אהרן**) می گوید که لاویان باید خدمت خیمه اجتماع را انجام دهند: «و لاوی، او خدمت را انجام دهد»؛ در معنای ساده، «او» تأکید می کند که این خدمت را لاویان، نه باقی اسرائیل، باید انجام دهند؛ و زوهر (**זהר**, זוה) واژه «او» (**הוא**, hu) را اشاره ای به **كهني متعال** (**עתיقا**, Atika) می خواند.

Numbers 18:23 במדבר י"ח:כ"ג

ועבד הלוי הוא את-עבדת אהל מועד והם ישאו עונם חקת עולם לדורתיכם ובתוך בני ישראל לא ינהלו נחלה:

36 וידבר שלשת אלפים משל

در گزارش حکمت سلیمان (שלמה)، کتاب پادشاهان می‌گوید که او «سه هزار مُثُل (משלים، meshalim) گفت» (مَثَل (משל، mashal) هم ضرب‌المثل یا سخنی حکیمانه است و هم تمثیل)؛ آتزر ربه (ادمو"ר הזקן) آن‌ها را تمثیل می‌گیرد: سه هزار مرتبه که می‌توانست یک اندیشه را به درونشان فرود آورد.

I Kings 5:12 ملכים א ה' י"ב

וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשه ואֵלֶף:

And he spoke three thousand proverbs; and his songs were a thousand and five.

Miqrā according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت كهوت

ملכים-א ה, יב. رאה ד"ה על חומותיך תרל"ח ע' רמח.

37 שהחכם אף שיוע דבר חכמה בעצמו

بحتی مفصل درباره تمثیل حکیمی که اندیشه‌ای را می‌داند، اما برای توضیح‌دادن آن باید تلاش کند.

يادداشت كهوت

ראה בארוכה באוה"ת מסעי ע' א'תלא.

9 بند

38 הוא ע"י גילוי בחי' עליונה

بندهایی در لیکوتی تורה که به این ایده بازمی‌گردند که گسترش از طریق آشکارشدن مرتبه‌ای برتر تحقق می‌یابد.

يادداشت كهوت

בלקו"ת הוספות לויקרא נד, ג. בלק עה, ב מצייין לכאן.

39 וכמבואר בפרדס

در نسخه ربی پینخاس، در اینجا چنین آمده است: יוד Chochmah است، اما Binah از طریق روشنائی نوک بالایی، یعنی روشنائی Keser، آشکار می‌شود؛ به‌واسطه Keser، ابراهیم به هی بالایی، Binah، بدل می‌شود و از آن، חסדים (chasadim؛ جریان‌های مهر) به هی پایینی، Malchus، فرود می‌آیند. از «اکنون، [حکیمان] گفتند، میوه افتاده» تا پایان این بخش، با آن نسخه تفاوت دارد.

يادداشت كهوت

שער האותיות ס"פ יג. מכאן עד סיום הקטע — הגהת כ"ק הצ"צ. בהנחת הר"פ כאן מת'י ואף כאן, עד התחלת הקטע "והנה להבין" "וזהו ענין קוצו של י' העליון היינו י' חכמה אך שיתגלה בחי' בינה הוא ע"י הארת קוץ העליון על הו"ד הארת הכתר נתגלה קוץ התחתון באות ה' עילאה היינו בינה וזהו ויאמר ה' אל אברם ע"י בחי' כתר נעשה אברהם ה' עילאה בינה ומזה נשתלשל ונגלה החסדים עד ה' תתאה בחי' מל' ואז וילך למסעיו ממעלה למטה וממטה למעלה הו"ל: "והנה אמרו גובלות חכמה. מכאן עד סיום הקטע שונה מהנחת הר"פ ע"י ע' ו. בלקו"ת משות פו, ב מצייין לכאן. ושם מביא דעת הרח"ו: שקוץ התחתון הוא הדעת והיינו שהדעת מחבר חו"ב. ע"ש. וראה לקו"ת שלח מו, ב.

40 וילך למסעיו מנגב. חסד. ועד בית אל

«او در سفرهایش از یگو (נגב، Negev) تا بیت‌ال (بیت אל, Beis El) رفت»؛ جنوب (یگو) مهر (חסد, Chesed) است و بیت‌ال فرمانروایی (ملכות, Malchus) است.

Genesis 13:3 בראשית י"ג:ג

וילך למסעיו מנגב ועד בית‌אל עד המקום אשר יהיה שם אֵהֶלָה בתחלה בין בית‌אל ובין העי:

And he went on his journeys from the South even to Beth-el, unto the place where his tent had been at the beginning, between Beth-el and Ai

Miqrā according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

41 מלה הנראה כו

توضیحی درباره حرکت از «به ה' که ظاهر شد» تا «به ה'» به‌طور مطلق.

يادداشت كهوت

ראה ביאור ע"ז באוה"ת פ' לך לך ד תרפח, ב (מלקו"ת לג, פרשיות עט, ג). ספר המאמרים תשי"ב ע' 100.

42 לה הנראה

مذبح «برای نام چهارحرفی (הי, Havayah) که بر او ظاهر شده بود»؛ مرتبه مکشوف.

Genesis 12:7 בראשית י"ב:ד

וירא ה' אֶל־אַבְרָם וַיֹּאמֶר לוֹרְעָה אֲתָן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְיָבֹן שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' הַנִּרְאָה אֵלָיו:

And the L-RD appeared unto Abram, and said: 'Unto thy seed will I give this land'; and he builded there an altar unto the L-RD, who appeared unto him.

Miqrā according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

10 بند

43 והנה להבין זה בעבודה

بخشی که از اینجا آغاز می‌شود، با تغییراتی در آنجا نقل شده است.

يادداشت كهوت

קטע מכאן מובא בהמשך בד"ה מצה זו תר"מ פרק כד ע' קסה בשנינויים.

44 גובלות חכמה של מעלה תורה

מידראש, תورات را «میوه فرو افتاده»ی حکمت برین می‌خواند؛ آتزر ربه (ادمو"ר הזקן) نشان می‌دهد که همین صورت فرودآمده است که امکان درک حکمت فوقانی را برای ما فراهم می‌کند.

Bereshit Rabbah 17:5 בראשית רבה י"ז:ה

... גובלת מיתה - שינה; גובלת גבואה - חלום; גובלת העולם הבא - שבת. רבי אבין מוסיף: עוד תרתי: גובלת אורה של מעלה - גלגל חמה; גובלת חכמה של מעלה - תורה:

The L-rd G-d cast a deep slumber upon the man, and he“ slept. He took one of his sides, and He closed it with flesh in its place [tahtena]” (Genesis 2:21). “The L-rd G-d cast [hipil] a deep slumber” – Rabbi Yehoshua of Sikhnin said in the name of Rabbi Levi: The beginning of downfall [mapala] is sleep. When a person sleeps, he does not toil in Torah and does not do any work. literally means, “He caused to fall ... down.” Rav said: There are three slumbers: the slumber of Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

يادداشت كهوت

ב"ר יז, ז. מד, יז. וראה שם פמ"ד. מובא גם לקמן ע, א. ונתבאר בע"ח שער הכללים ספ"א. וע"פ חסידות בדרך מצותיך מ, ב. ראה אוה"ת ירמ' ע' שמ. מובא בסה"מ תרל"ב כרך ב ע' תרכב. בלקו"ת שה"ש ה, ד מצייין לכאן. קטע מובא בסה"מ תרל"ב ח"ב ע' תרכב.

45 גובלות חכמה של מעלה תורה

همین تعلیم بار دیگر در میدراش درباره رؤیای ابراهیم (אברהם) آمده است:

چنانکه یادداشت کیهوت نقل می‌کند.

Bereshit Rabbah 44:17 برآشית רבה מ"ד:י"ז

... נובלות מיתה - שינה, נובלות נבואה - חלום, נובלות העוה"ב - שבת. ר' אבין מוסיף תרתין: נובלות אורה של מעלה - גלגל חמה, נובלות חכמה של מעלה - תורה. והנה אימה חשיכה גדולה נופלת עליו אימה, זו בבל, דכתיב (דניאל ג): באדین נבוכדנצר התמלי חמא. חשיכה, זו מדי, שהחשיכה עיניהם של ישראל, בצום ובתענית. גדולה, זו יון. ר' סימון ורבנן רבי סימון אמר: מאה ועשרים דוכסים, מאה ועשרים אפרכון, מאה ועשרים אסטרטליטין. ורבנן אמרי: משישים שישים, דכתיב (דברים א): נחש שרף ועקרב. נחש, זו בבל. שרף, זו מדי. עקרב, ...

It was as the sun was setting, and a slumber fell upon "Abram, and, behold, dread, a great darkness, fell upon him" (Genesis 15:12). "It was as the sun was setting, [and a slumber fell]" – Rabbi Yehoshua of Sikhnin said in the name of Rabbi Levi: The beginning of downfall is sleep, as when one sleeps one does not toil in Torah study, when one sleeps one does not do any work. Rav said: There are three kinds of ... slumber – the slumber of sleep, the slumber of prophecy Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

46 כאלו אחוז בחכמה העליונה

تمثیلی می‌افزاید: حروفی که بر گوهری حک شده‌اند، به سبب درخشش گوهر خوانده نمی‌شوند؛ تنها وقتی بر موم نقش می‌بندند می‌توان آن‌ها را خواند.

یادداشت کیهوت

בהמשך מצה זו תר"מ ע' קסה נוסף: ועד"מ אותיות החקוקי' על האבן טוב מחמת רוב בהירות האבן טוב א"א לקרוא אותם, כ"א דוקא כשחותמים על השעוה אז יכולים לקרות אותם:

بند 11

47 והנה המשכת . . . אורייתא מחכמה נפקת

زهر (זהר) می‌گوید: «تورا از حکمت (חכמה, Chochmah) سرچشمه می‌گیرد؛ آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) می‌افزاید که سرچشمه ژرف‌تر آن تاج (כתר, Keser) است.

Zohar II, 121a זח"ב קכ"א, א

یادداشت کیهوت

זח"ב קכ"א, א. וראה שם פה, א.

48 אורייתא מחכמה נפקת

متنی موازی در زهر که یادداشت Kehot به آن ارجاع می‌دهد.

Zohar, Yitro 21:378-22:389 ספר הזהר, יתרו כ"א:שע"ח-כ"ב:שפ"ט

According to R. Judah, "father" represents Wisdom (Hokhmah) and "mother" Understanding (Binah). Said R. Judah: 'Both interpretations mean one and the same thing, for we have been taught that the Torah emanated from the Supernal Wisdom.' R. Jose said that the Torah emanated from Understanding, for it says: "to perceive the words of understanding" and "forsake not the Torah of thy mother".

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

49 שתר"ג מצות . . . וז' . . . תר"ך עמודי اور

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت کیهوت

פרדס שער ח' פ"ג.

50 והוא מארחין לבנונית דגלגלתא

یادداشت Kehot برای عبارت «راه‌های سپیدی جمجمه» (גלגלתא, Gulgalta) به این بخش از Idra Rabba ارجاع می‌دهد؛ این، مرتبه کתר است که فرمان‌ها (מצוות, mitzvos) از آن سرچشمه می‌گیرند.

Zohar III, 129a זח"ג קכ"ט, א

یادداشت کیهوت

ראה זח"ג קכ"ט, א.

بند 12

51 המלוכות בפ' קדש

بحتى بیشتر درباره حکمت برتر که در بندهای تفیلین پوشیده است.

یادداشت کیهوت

ע' באוה"ת פ' ראה ע' תשנז.

52 בפ' קדש

ה' به موسی (משה) می‌گوید: «هر نخست‌زاده‌ای را برای من تقدیس کن (קדש, kadesh)؛ بخشی که با این کلمات آغاز می‌شود (שמות 13:1-10)، یکی از چهار بخشی است که بر پوست تفیلین (תפילין, tefillin) نوشته می‌شود.

Exodus 13:2 שמות י"ג:ב'

קדש-לי קל-בכור פטר קל-רחם בבני ישראל באדם ובבהמה לי הוא:

Sanctify unto Me all the first-born, whatsoever opens the' womb among the children of Israel, both of man and of 'beast, it is Mine

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

53 כמ"ש בזהר

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت کیهوت

ח"ב לח, ב.

54 כמ"ש בזהר עד לא קבילת דכר

زهار (זהר) تعلیم می‌دهد که تا زمانی که فرمانروایی (ملכות, Malchus) از مذکر دریافت نکرده باشد، دالت «فقير» (דלת, dalet) است؛ آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) این مطلب را بر تبدیل درستی (צדק, tzedek) به صدقه (צדקה, tzedakah) از راه صدقه‌دادن تطبیق می‌دهد.

Zohar, Bo 5:129-6:141 ספר הזהר, בא ה':קכ"ט-ו':קמ"א

To indicate the union which took place on that night between the Masculine and Feminine aspects in the Divine attributes, and also the same union which will take place in the future:Redemption

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

بند 13

55 ולכן לא נאמר בתורה . . . שהי' מאכיל אורחים כו' עד שבא לא"י

بحث‌های موازی درباره این‌که چرا مهمان‌نوازی ابراهیم تنها پس از آمدنش به سرزمین اسرائیل ذکر می‌شود.

یادداشت کیهوت

בנד 14

61 אף לפ"ז

דר אן גא אין בוךש בא ענואן «ביאור» משמש שדה אסט.

יבאדאשט קהוט

במאמרי אדמו"ר הזקן — הנחות הר"פ ז"ל ע"ז נרשם ע"ז: ביאור. וכן באוה"ת כרך ו תתרע"ז, ב משמע שזהו ביאור.

62 מדוע לא זכו ישראל . . בגלות מצרים

גفتארי מתאחר כה בה אין פרשן אשאר מיקנד כה צרא תורה תנהא פס אז תבעיד מצר דאדע שד.

יבאדאשט קהוט

בסה"מ תרס"ט ע קלט מציינן לכאן.

63 וימררו בחומר ובלבנים

מסרין «זנדיג אןאן רא בא קאר שסט, בא מלאת ו בא אגרהא תלח קרנד»; אין מאמר (maamar) מיפרסד צרא בניסראניל תורות רא תנהא פס אז אין ברדיג דריאפט קרנד, בא אן כה פדראן פישאפיש אן רא מהיבא שסטע בונד.

Exodus 1:14 שמות א' י"ד

וַיִּמְרְרוּ אֶת־חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבָּנִים וּבְכָל־עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה אֶת־כָּל־עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר־עָבְדוּ בָּהֶם בְּכָרָד:

And they made their lives bitter with hard service, in mortar and in brick, and in all manner of service in the field; in all their service, wherein they made them serve with rigour

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

64 כשהיה בן צ"ט שנה

אברהם (אברהם) هنگامي که ختنه شد, نودونه سال داشت; این מאמר מיפרסד אגר ختنه همان چیزی است که آشکارشدن را ممکن میسازد, او چگونه پیش از آن می توانست یگانگی های بالا را پدید آورد.

Genesis 17:24 בראשית י"ז:כ"ד

ואברהם בן־תשעים ותשע שנה בהמלו בשור ערלתו:

And Abraham was ninety years old and nine, when he was circumcised in the flesh of his foreskin

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

65 קיים אברהם כל התורה

מישנא (משנה) מיگوید אברהם تمام תורות רא پیش از آن כה داده שוד رعایت מי کرد; אטר רبه (אדמו"ר הזקן) מיפרסד אברהם چگونه אן רא رعایت کرد ו پاسخ מי دهد כה او در באטן בה אן عمل מי کرد.

Kiddushin 82a:10 קידושין פ"ב א:י

בנענותו מהו אומר? "וקח' ה' יחליפו כח". בנקנותו מהו אומר? "עוד יגובו בשיבה", וכן הוא אומר באברהם אבינו: "ואברהם זקן... וה' ברך את אברהם בכל" — מצינו שעשה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה, שנאמר: "עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרותי מצותי חקותי ותורתי"

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

יבאדאשט קהוט

משנה סוף קידושין פב, א. וראה בארוכה בספר הערכים-חב"ד כרך א ע' כד.

ראה אוה"ת לך לך כרך ד תרפב, א. כרך ו תתרעה, א. תתרעו, א. לקו"ש חט"ו ע' 160 הערה 28. כרך כה ע' 47 ואילך.

56 לא הי' ממשיך כלום

תסמח תסדק דר אן גא יבאדור מי שוד כה יבאד דלילי אורדע שוד בראי אין כה צרא אמאלי אברהם פיש אז פראחואן, ציזי רא פרוד ניאורנד.

יבאדאשט קהוט

עיין אוה"ת בראשית כרך ד פ' לך לך תרפב, א סעי' ב' שצ"ל הטעם לזה. ובלקו"ש חט"ו ע' 84 הערה 13.

57 ויאמר ה' אל אברם

נדאי נאם צהאחרפי (ה', Havayah) בה אברא, «ברו», בהמנזל לזחלחאי חואנדע מי שוד כה פייצבשין ברין, נירוי נזול רא דר אברא גארי שסט.

Genesis 12:1 בראשית י"ב:א'

וַיֹּאמֶר ה' אֶל־אַבְרָם לֵךְ־לְךָ מֵאֶרֶץ וּמִמִּלְחָמָה וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָרָאךְ:

Now the L-RD said unto Abram: 'Get thee out of thy country, and from thy kindred, and from thy father's house, unto the land that I will show thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

58 א"ב ר"ם

פס אז א"ב ר"ם מיאפאיד: «מרתב עקל כה אז הר אנדישהאי נהאן אסט».

יבאדאשט קהוט

בהמשך מצה זו תר"מ נוסף: בחי' שכל הנעלם מכל רעיון.

59 ותורה שם בירשאל

סראינדע מזאמיר באזמיגויב כה ה' «גואהאי דר יעקוב (יעקב) ברקרא שסט ו תורות רא דר אסראניל נהאד» ו בה פדראן פרמאן דאד כה אן רא בה פרזנדאנשאן ביאמונד; אטר רבה (אדמו"ר הזקן) «אסראניל» רא בה מענאי פדראן נכסטין מיגירד; תורות אז פריק אןאן אמאדע שד.

Psalms 78:5 תהילים ע"ח:ה'

וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעֵם לְבָנֵיהֶם:

For He established a testimony in Jacob, And appointed a law in Israel, Which He commanded our fathers, That they should make them known to their children

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יבאדאשט קהוט

תהלים עח, ה. בהמשך מצה זו תר"מ שם נוסף: "וע' במד"ר [ב"ר פס"ג ג] שכל האבות נק' ישראל ומביא פסוקי ע"ז".

60 ומלי דאצי' נעשה עתק לבריאה

דרבארע עבארט בנד פישין כה מיגויב פרמאנרואיי (מלכות, Malchus) עאלם צדור (אציילות, Atzilus) בה [Ati עאלם אפרינש (בריאה, Beriah) בל מי שוד: בוךש מקץ תוציח מי דעד כה תאך (כתר, Keser) עאלם אפרינש אז פאיינ טריין מרתב עאלם צדור מי איד; همان گونه که فرمانروایی Adam Kadmon (که فرمانروایی بی نهایت مطلق אין סוף, Ein Sof) خואندע מי שוד) به Atik و تאך עאלם צدور بל מי שוד.

יבאדאשט קהוט

נסמן לקמן לה, ד. קיג, ב.

בנד 15

66 וימררו חייהם כו' בכל עבודה קשה

کار سخت و تلخ مصر در اینجا چنین تفسیر می‌شود که عاملی بود برای فرودآوردن مکاشفه‌ای از فراسوی زنجیرهٔ نزولِ عوالم (השתלשלות, hishtalshelus).

Exodus 1:14 שמות א' י"ד

וימררו את־חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בַּחֲמֹר וּבִלְבָּנִים וּבְקִלְעֹבָדָה בַּשָּׂדֶה אֵת קִלְעֹבָדָתָם אֲשֶׁר־עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרָד:

And they made their lives bitter with hard service, in mortar and in brick, and in all manner of service in the field; in all their service, wherein they made them serve with rigour

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

67 כולם בחכמה עשית

سرایندهٔ مزامیر از آفرینش به شگفت می‌آید: «چه بسیاری کارهای تو، نام چهارحرفی (ח', Havayah)! همه را با حکمت آفریدی»; اینجا چنین خوانده می‌شود که حکمت (חכמה, Chochmah) و عالم عمل (עשיה, Asiyah) در مرتبه‌ای فراتر از هر دوی آن‌ها با یکدیگر برابرند.

Psalms 104:24 תהילים ק"ד כ"ד

מִהֲרַבּוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּל־בְּחִמָּה עָשִׂיתָ מְלָאָה הָאָרֶץ הַנִּנְיָד:

How manifold are Thy works, O L-RD! In wisdom hast Thou made them all; The earth is full of Thy creatures

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت كهوت

תהלים קד, כד.

בנד 16

68 בבחי' פנימית

بحتى موازی دربارهٔ بُعد درونی و بیرونی فرمان‌ها.

يادداشت كهوت

ע'י באוה"ת פ' ראה ע'י תשנט, ד"ה אנכי תרצ"ט.

בנד 17

69 וכשהיה בן צ"ט

«ابراهيم (آبرهه) نودونه سال داشت که ختنه شد»; این گفتار حسیدی (ماامר, maamar) پاسخ می‌دهد که ختنه در آن هنگام به او داده شد تا از راه اسحاق (יצחק)، که پس از آن زاده شد، به یعقوب (יעקوب) برسد؛ یعقوبی که پسرانش تورات فرمان‌ها (מצוות, mitzvos) را که در عمل به‌جا آورده می‌شوند دریافت کردند.

Genesis 17:24 בראשית י"ז כ"ד

וַאֲבְרָהָם בְּרִית־שְׁעִים וְתִשְׁעֵי שָׁנָה בָּהֶמְלוֹ בֶּשֶׁר עָרְלָתוֹ:

And Abraham was ninety years old and nine, when he was circumcised in the flesh of his foreskin

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

70 ניתנה לו במתנה מצות מילה . . יקבלו התורה

آنجا آلتَر رَبه توضیح می‌دهد که ظهورِ عالمِ صدور، یعنی عالمِ اصلاح، در ظرف‌ها پوشیده است و ازاین‌رو پوسته‌ها آن را مسدود نمی‌کنند؛ به همین دلیل ابراهیم حتی پیش از ختنه‌اش نبی بود و ه' با او سخن می‌گفت. اما برای آنکه نورِ יסודِ آدمِ کدمون، که اصلاً پوشیده نیست، بر او بتابد، به او فرمانِ ختنه داده شد تا پوسته‌ای را که آن را می‌پوشاند ببرد.

يادداشت كهوت

להעיר מלקו"ת פ' תזריע בד"ה למנצח על השמינית פ"ב (כא, א) גבי ולכן ה'י אברהם נביא גם קודם המילה וכי', וראה ביאורי זוהר לכ"ק הצ"צ ע' רגג.

71 ע"פ משה ידבר

آن (67d) maamar می‌پرسد: اگر ابراهیم پیش از عطای تורה همهٔ تורה را به‌جا می‌آورد، حتی عرو و توشیلین (עירוב תבשילין, eruv tavshilin)؛ آیینی که اجازه می‌دهد در روز عید برای شبات غذا آماده کنند). در عطای تורה چه چیز تازه‌ای بود؟ پاسخ آن (68c) این است که میتزووتی که ابراهیم به‌جا می‌آورد نور بی‌پایان را عمدتاً به بالا، در صفات عاطفی، فرود می‌آورد؛ حال آنکه «موسی سخن می‌گفت» این ظهور را به پایین، حتی به عالم عمل، فرود آورد.

يادداشت كهوت

לקמן סז, ד. וראה באוה"ת בראשית כרך ד תרפב, א.

72 משה ידבר

در سینا، هنگامی که صدای شاخ قوچ (שופר, shofar) پیوسته بلندتر می‌شد، «موسی (משה) سخن می‌گفت و אלקים با صدا به او پاسخ می‌داد»; ماامר تורה اور (تורה اور) دربارهٔ این آیه (یتרו, יתרו) تفاوت میان عملی ابراهیم به تورات و اعطای تورات را شرح می‌دهد.

Exodus 19:19 שמות י"ט י"ט

וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק מֵאֵד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֵנוּ בְּקוֹל:

And when the voice of the horn waxed louder and louder, Moses spoke, and G-d answered him by a voice

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

73 (ועמ"ש . . מ"ש כאן)

این پرائتز حاشیه‌ای از تسماح تسדک است که در رونوشتِ ربی پینحاس نیز چاپ شده است.

يادداشت كهوت

זהו הגהת הצ"צ, ונדפס גם בהנחות הר"פ ע' ז, אבל בכת"י 2062 (שהוא כת"י מעתיק מהנחת הר"פ) ליתא.

בנד 18

74 הוא עשנו ולא אנחנו

مزمور 100 همهٔ زمین را به خدمت ه' فرا می‌خواند: «بدانید که نام چهارحرفی (ה', Havayah) همان نام אלקים (אלקים, Elokim) است؛ او ما را آفرید و ما از آن اوییم (در متن مكتوب: «و نه ما خودمان»)، قوم او و گلهٔ چراگاه او.» واژهٔ «לו» (lo) با الف نوشته می‌شود («لا») و با واو خوانده می‌شود («לו»); آلتَر رَبه (آدمو"ר הזקן) الف را به‌منزلهٔ تاج (כתר, Kesar) می‌خواند.

Psalms 100:3 תהילים קי"ג

דַּעַן כִּי־הוּא אֱלֹקִים הוּא־עָשָׂנוּ וְלוֹ אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְנָאֵן מְרַעִיתוֹ:

Know ye that the L-RD He is G-d; it is He that hath made us, and we are His, His people, and the flock of His pasture

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

תהלים ק, ג. ראה לקמן סח, ב. מובא בלקו"ת אמור לד, א ושם מציין "וע"ד מ"ש באדר"ז דרצ"ב סע"ב ע"פ ולו נתכנו עלילות" ע"ש.

75 וביאור הענין

شرح تسماح تسדک (הצמח צדק) בר תהלים (תהלים) که این آیه را نیز توضیح می‌دهد.

يادداشت كهوت

ע'י יהל אור במילואים ע'י תשב.

בנד 19

76 אנכי

נחשתינ דה فرمان, که ه' در سینا به تمامی اسرائیل فرمود: «من (אנכי, Anochi), نام چهارحرفی (ה', Havayah), אלקיך هستم»; این عبارت با حرف الف (א) آغاز می‌شود.

Exodus 20:2 שמות כ"ב

אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים:

I am the L-RD thy G-d, who brought thee out of the land of Egypt, out of the house of bondage

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

בנד 20

77 ואברם בן ע"ה שנה בצאתו מחרן

ابرام (اברהم) همان‌گونه که نام چهارحرفی (ה', Havayah) به او فرموده بود, حرکت کرد و لوط (לוט) با او رفت; «ابرام هنگامی که از حاران بیرون رفت, هفتاد و پنج سال داشت.» این گفتار (מאמר, maamar) این را به‌منزله گذار از عقل به عاطفه می‌خواند.

Genesis 12:4 בראשית י"ב:ד

וילך אברהם באשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט ואברהם בן־חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן:

So Abram went, as the L-RD had spoken unto him; and Lot went with him; and Abram was seventy and five years old when he departed out of Haran

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

78 וכשהיה אברהם בן ע"ה היינו ז"פ עשר

تسماخ تسدک (הצמח צדק) این تفسیر هفتاد و پنج به‌صورت هفت‌بار ده به‌علاوه پنج را نقل می‌کند.

يادداشت كهوت

מובא באוה"ת בראשית כרך 2 תתשע"ד, א.

בנד 21

79 רישא דעשו בעטפוי דיצחק

در آنجا (20b), عيسو سرباره طلا, زايده قيد و سخت‌گيري اسحاق, خوانده می‌شود و عيسو از آن زايده پديد می‌آيد; با این حال, «سر عيسو» در آغوش اسحاق قرار داشت. بعدتر در همان گفتار (מאמר, maamar), «سر» عيسو همان نوری است که همه چیز را فرا می‌گیرد و همچنان در قداست مندرج می‌ماند; از این‌رو عيسو می‌توانست پرسش‌هایی با ظاهری دانشمندانه از اسحاق بپرسد.

Genesis 50:13 בראשית נ"ג:יג

וישאו אתו בניו ארצה כנען ויקברו אתו במערת שדה המקפלה אשר קנה אברהם את־השדה לא־חזת־קבר מאת עפרן החתי על־פני ממרא:

For his sons carried him into the land of Canaan, and buried him in the cave of the field of Machpelah, which Abraham bought with the field, for a possession of a burying-place, of Ephron the Hittite, in front of Mamre

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

תרגום יונתן בן עוזיאל בראשית נ, יג. וראה לקמן כ, ב.

80 רישא דעשו בעטפוי דיצחק

ترگوم نقل می‌کند که سر عيسو (عشو) در غار مکفيله به دامان اسحاق (יצחק) غلتید; آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) از این روایت برای اشاره به چیزی بهره می‌گیرد که پیش از غریبال‌شدن, ریشه در قداست دارد.

Targum Jonathan on Genesis 50:13 תרגום יונתן על בראשית נ"ג:יג

... פלגות מערת קפילתא ומן יד רמז לחושים בר דן ונטל סינפא וקטע רישיה דעשו רישיעא ויהוה רישיה דעשו מתגלגל עד דעל לגו מערתא ואמתנא בגו עיטפיה דיצחק אבוי וגופיה קברו בגו דעשו בחקל קפילתא ובתר כן קברו יתיה בגוי ליעקב במערת חקל קפילתא דיזבן אברהם ית חקלא לאחסנת קבורתא מן עפרון חתאה על אנפי ממרא

But when his sons had brought him into the land of Kenaan, and the thing was heard by Esau the Wicked, he journeyed from the mountain of Gebala with many legions, and came to Hebron, and would not suffer Joseph to bury his father in the Double Cave. Then forthwith went Naphtali and ran, and went down to Mizraim, and came in that day, and brought the Instrument that Esau had written for Jakob his brother in the controversy of the Double Cave. And immediately he ... beckoned to Hushim the

Targum Jonathan on Genesis (Public Domain) • The Targum of Jonathan ben Uzziel, trans. J. W. Etheridge, London, 1862 (Public Domain)

81 מעורבים הם עם זהב

ربی یادآور می‌شود که در جاهای بسیاری «طلا» آمده است, اما ظاهراً باید «نقره» باشد, زیرا نقره مرتبه ابراهيم است.

يادداشت كهوت

כן הוא בכ"מ, ולכאורה צ"ל: כסף שהרי הוא מזריגת אברהם — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בהנחות הר"פ ז"ל עי' קצב לעמוד ח'.

82 ולוט בגי' מ"ה

منبع برابر دانستن لوط با מ"ה (45) بر پایه ارزش عددی حروف, همراه با ارجاع‌هایی به نوشته‌های آریזال.

يادداشت كهوت

מאו"א ל, כז. וביאיר נתיב שם מציין לכמה מקומות בכתבי האריז"ל.

83 רות המואביה

נעומי (נעמי) از سرزمین‌های موآב بازگشت و «روت (רות) موآبی», عروسش, نیز همراه او بود; روت نیای مادري داوود (דוד) شد. این مقاله او را قداستی می‌خواند که از موآב بیرون کشیده شده است.

Ruth 1:22 רות א:כ"ב

ותשב נעמי ורות המואביה בלתי עמה השבה מוֹאֵב וְהָמָּה בָּאוּ בֵּית לָחֶם בַּתְּחִלַּת קְצִיר שְׂעִירִים:

So Naomi returned, and Ruth the Moabitess, her daughter-in-law, with her, who returned out of the field of Moab—and they came to Beth-lehem in the beginning of barley harvest

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

84 ונעמה העמוני

رجيعام (رحبعام), پسر سليمان (שלמה), در يهودا (يهודה) فرمان راند و «نام مادرش نعمة (נעמה) عمونی بود»; از طريق او, پادشاهان خاندان داوود از عمون نسب می‌برند. این مقاله نام او را برگرفته از نعام (נעם),

(noam), به معنای «خوشایندی»، می‌خواند و آن را به فهم (בינה, Binah) پیوند می‌دهد.

I Kings 14:21 ملכים א י"ד:כ"א

וְרַחֲבֵעַם בֶּן־שִׁלְמָה מֶלֶךְ בִּיהוּדָה בֶּן־אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה רַחֲבֵעַם בְּמָלְכוֹ וְשִׁבְעָה עָשָׂרָה שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם הָעִיר אֲשֶׁר־בָּחַר ה' לְשׁוֹם אֶת־שְׁמוֹ שֵׁם מֶלֶךְ שִׁבְכִי וְיִשְׂרָאֵל וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה הָעַמֹּנִית:

And Rehoboam the son of Solomon reigned in Judah. Rehoboam was forty and one years old when he began to reign, and he reigned seventeen years in Jerusalem, the city which the L-RD had chosen out of all the tribes of Israel, to put His name there; and his mother's name was Naamah the Ammonitess.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

85 מואב חכ' דקליפה

مدخلی که مواب را حکمتِ پوسته معرفی می‌کند.

یادداشت کھوت

לקו"ת להאריז"ל פ' וירא. מאו"א אות מ' סעיף פה. וראה גם לקו"ת חקת סו, ג.

86 הוא לשון נועם

یادداشت Kehot به جایی ارجاع می‌دهد که این موضوع در آنجا بیشتر توضیح داده شده است: Likkutei Torah of the Arizal.

یادداشت کھوت

לקו"ת להאריז"ל פ' וירא.

87 נפרדו סיגי לוט מאברהם

وقتی ابرام (آبرم) انتخابِ سرزمین را به لوط (لوت) واگذاشت، لوط دشتِ اردن را برگزید و به سوی خاور رفت؛ «و آن دو از یکدیگر جدا شدند». این مقاله این ماجرا را جداییِ ناخالصی پس از پالایش می‌خواند.

Genesis 13:11 براسیت י"ג:יא

וַיִּבְחַר־לוֹ לוֹט אֶת כְּלִכְכַּר הַיַּרְדֵּן וַיֵּסַע לוֹט מִקְדָּם וַיִּפְרְדּוּ אִישׁ מֵעַל אָחִיו:

So Lot chose him all the plain of the Jordan; and Lot journeyed east; and they separated themselves the one from the other.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 22

88 ویاהל آبرم עד מקום שכم

پس از رسیدن به کنعان، ابرام (آبرم) از آن سرزمین گذشت، «تا مکانِ شِیکم، تا ایلون موره»، عبارتِ آغازینِ گفتارِ حسیدی (مأمور, maamar)، «ابرام خیمه‌اش را برپا کرد»، از آیه‌ای بعدی است (13:18). در اینجا شِیکم و ایلون موره به‌منزلهٔ مراتبِ تجلی (سفیروت, Sefiros) در بُعد مؤنث / فرمانروایی (نوکبا, Nukva) خوانده می‌شوند.

Genesis 12:6 براسیت י"ב:ו

וַיַּעֲבֵר אַבְרָם בְּאֶרֶץ עַד מְקוֹם שָׁכֵם עַד אֵלּוֹן מוֹרָה וְהַבְּנֵי אֵז בְּאֶרֶץ:

And Abram passed through the land unto the place of Shechem, unto the terebinth of Moreh. And the Canaanite was then in the land

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

براسیت יב, 1.

89 לו ישמעאל יחי' לפניך

هنگامی که ه' به او وعده داد که از سارا (שרה) پسری خواهد داشت، ابراهیم (آبرهم) پاسخ داد: «کاش اسماعیل (یشמעאל) پیش روی تو زنده بماند!؛ مأمور این درخواست را برخاسته از توان او برای فرود آوردن تجلی در فرمانروایی (ملכות, Malchus) می‌داند.

Genesis 17:18 براسیت י"ז:י"ח

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֱלֹהֵי־אֱלָקִים לוֹ יִשְׁמַעְאֵל יְחִיָּה לְפָנֶיךָ:

And Abraham said unto G-d: 'Oh that Ishmael might live before Thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

براسیت יז, יח.

90 כי אחרי שנקרא אברהם בה"א

رَبِّهِ از اینجا نتیجه می‌گیرد که ابراهام تنها پس از آن‌که به این نام خوانده شد توانست جرعه‌ها را بالا ببرد، و به گفتاری دیگر اشاره می‌کند که توضیح می‌دهد گرهایی که ابراهام پذیرفته بود پایدار نماندند.

یادداشت کھوت

בלקו"ש חט"ו ע' 177 הערה 40 מדייק מכאן שרק אחרי שנק' אברהם ה' יכול להעלות גרעוה, ומציין ללקו"ש חט"ו ע' 89 הערה 14 דשמ מבאר שלהגרים דגיר אברהם לא ה' להם המשך וקיום ע"ש.

91 ואת הנפש אשר עשו

هنگام ترکِ حاران به‌قصیِ کنعان، ابرام سارای (שרی), لوط (لوت), دارایی‌هایشان و «نفوسی را که در حاران ساخته بودند» با خود برد؛ حکیمان این‌ها را مردمانی می‌دانند که ابراهیم و سارا به ه' نزدیک کردند، و مأمور آن‌ها را جرعه‌ها و نفوسی می‌داند که آنان تعالی بخشیدند.

Genesis 12:5 براسیت י"ב:ה

וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת־שָׂרִי אִשְׁתּוֹ וְאֶת־לוֹט בֶּן־אָחִיו וְאֶת־כָּל־כּוֹשֶׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ וְאֶת־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־עָשׂוּ בְּחָרָן וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ כְּנָעַן:

And Abram took Sarai his wife, and Lot his brother's son, and all their substance that they had gathered, and the souls that they had gotten in Haran; and they went forth to go into the land of Canaan; and into the land of Canaan they came

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

براسیت יב, ה.

92 בה"א . . המשכה והתגלות

یادداشت Kehot به جایی ارجاع می‌دهد که این موضوع در آنجا بیشتر توضیح داده شده است: Likkutei Torah of the Arizal.

یادداشت کھوت

ראה לקו"ת להאריז"ל ס"פ מקץ וטעמי המצות ס"פ לך לך.

93 ויקרא שם אברם בשם ה'

ابرام به مذبحی که در آغاز ساخته بود بازگشت و «در آنجا به نام چهار-حرفی (ה', Havayah) ندا داد»؛ این عبارت به‌منزلهٔ فرود آوردن عقل پنهان به سفירות نوکبا خوانده می‌شود.

Genesis 13:4 براسیت י"ג:ד

אֱלִי־מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר־עָשָׂה שָׁם בְּרָאשְׁנָה וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם ה'

unto the place of the altar, which he had made there at the first; and Abram called there on the name of the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

دربارهٔ این نسخه

.the notes و our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) از طریق سفاریا: (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Targum Jonathan on Genesis (Public Domain); The Targum of Jonathan ben Uzziel, trans. J. W. Etheridge, London, 1862 (Public Domain)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309 /parsha). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانهٔ لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از 1/lech-lecha/torah-ohr/fa/likuteitorah.com/

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لبوی بیتسחק